

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

SEGERSTEDTINSTITUTET

RAPPORT

RAPPORT 3

INTOLERANTA PLATSER?

Rasideologisk aktivitet i svenska kommuner
2008-2015

Sofie Blombäck
Göteborgs universitet
Segerstедtinstitutet

Förord

Sofie Blombäck, universitetslektor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet, har genomfört den undersökning som härmed publiceras på uppdrag av Segerstedtinstitutet. Hon är ensam ansvarig för innehållet i rapporten. Arbetet har utförts inom ramen för projektet *Värna demokratin!* som genomförs vid institutet på basis av ett bidrag från Kulturdepartementet.

Segerstedtinstitutet inrättades under 2015 som ett nationellt resurscentrum vid Göteborgs universitet med basfinansiering från Utbildningsdepartementet. Dess uppgift är att bidra till kunskapsutveckling kring preventivt arbete mot våldsutövande ideologier och strukturer samt rasistiska organisationer. Det innebär att institutet ska sprida kunskaper om hur, när och varför ideologiskt motiverade våldsutövande subkulturer uppstår. Tanken är att samla tillgänglig kunskap som i förlängningen kan förhindra och motverka uppkomst och förnyelse av sådana miljöer.

Institutet arbetar efter följande arbetsordning:

- Vi ska främja och stimulera forskning och utvecklingsarbete vid Göteborgs universitet och andra lärosäten. Aktuell och relevant forskning ska kontinuerligt sammanställas och göras tillgänglig för så väl forskare som praktiker. I detta uppdrag ingår även att belysa områden där det finns behov av kunskaper och där forskning bör initieras.
- Vi ska anordna utbildningar inom vårt område. Den viktigaste mekanismen för att föra ut och sprida kunskaper i samhället är utbildning. Segerstedtinstitutet har förmånen att bygga sin verksamhet på den bredd av kompetenser som finns inom universitet. En sådan mångvetenskaplig förankring bidrar till en bred och djup förståelse för det fenomen som institutet arbetar med och som ska omsättas i kompetenshöjande utbildning.
- Vår verksamhetsidé vilar på samverkan mellan universitet och samhälle. Ansvar för förebyggande arbete inom institutets verksamhetsområde finns huvudsakligen hos kommunerna. Institutet samverkar med kommuner, myndigheter och civilsamhällesorganisationer för att stödja implementering av kunskap. Samverkan sker också med andra lärosäten och internationella forskningsmiljöer.

Ulf Sandström
Föreståndare för Segerstedtinstitutet
ulf.sandstrom@gu.se
076- 606 10 11

www.segerstedtinstitutet.gu.se

Innehåll

Sammanfattning	1
Inledning.....	2
Rasideologiska organisationer och aktivitet.....	4
Teoretiska utgångspunkter	9
”Den historiska förklaringen”	9
”Den strukturella förklaringen”	10
”Åsiktsförklaringen”	11
Data och metod.....	13
”Den historiska förklaringen”	13
”Den strukturella förklaringen”	15
”Åsiktsförklaringen”	17
Resultat.....	18
”Den historiska förklaringen”	18
”Den strukturella förklaringen”	23
”Åsiktsförklaringen”	28
Slutdiskussion.....	35
Referenser.....	38
Appendix 1-2	

Sammanfattning

Varför är det ofta samma orter som återkommer när det rapporteras om nazister som demonstrerar eller när vit makt-organisationer delar ut flygblad? Rör det sig enbart om en slump, eller är organiserad rasism något som är vanligare i en viss typ av lokal miljö? Det är frågorna som ligger bakom denna rapport.

Uppgifter om aktiviteter inom rasideologiska organisationer har samlas in av Expo varje år under 2008-2015. Rapporten undersöker de 35 svenska kommuner som haft hög grad av rasideologisk aktivitet per invånare under minst fyra av åren under perioden.

Rapporten hämtar tre tänkbara förklaringar från forskning om högerpopulistiska partier. Den historiska förklaringen fokuserar på en möjlig koppling till äldre rasideologiska miljöer på vissa platser och undersöker om det går det att hitta denna koppling genom att studera valresultat. Den strukturella förklaringen undersöker om det finns något i demografiska eller socio-ekonomiska förhållanden som utmärker kommunerna med hög grad av rasideologisk aktivitet. Åsiktsförklaringen fokuserar på åsikter bland de som bor i undersökningens 35 kommuner och jämför dessa med de som bor i andra kommuner.

Undersökningen visar att de nationalsocialistiska partierna fick få röster och inga mandat i de 35 kommuner som undersöks i valet 1938. Samma mönster går igen när det gäller röstning på SD under tidigt 1990-tal. 2014 fick Svenskarnas Parti en högre andel röster än det nationella genomsnittet i minst 16 av de 35 kommunerna, men även under genomsnittet i minst sex kommuner. Ett förvånande resultat var att Svenskarnas Parti inte hade beställt valsedlar i fler än 15 av de 35 kommunerna.

Bland de strukturella faktorerna sticker särskilt ekonomin ut. Den genomsnittliga inkomsten är låg, och det är även den ekonomiska ojämlikheten inom kommunerna. Andel utrikes födda, arbetslöshetsnivå och anmälda brott, tre faktorer som ofta nämns som tänkbara orsaker till främlingsfientliga attityder, är däremot inte något som utmärker kommunerna i undersökningen. Några ligger över det nationella genomsnittet, andra under.

Det finns vissa åsiktsskillnader mellan de kommuner som har en hög andel rasideologisk aktivism och andra kommuner. I rapportens 35 kommuner är invånarna något mer negativt inställda till migration och mångkultur, något mindre nöjda med demokratin på olika nivåer och har något lägre förtroende för vissa politiska institutioner.

Rapporten drar slutsatsen att vi inte med hjälp av den enkla typ av analyser som genomförts kan svara på frågan om varför just dessa kommuner haft hög grad av rasideologisk aktivitet. Mer forskning behövs, både mer avancerade analyser som tar med alla landets kommuner och mer djupgående studier av enskilda kommuner.

Inledning

Varför är det ofta samma orter som återkommer när det rapporteras om nazister som demonstrerar eller när vit makt-organisationer delar ut flygblad? Rör det sig enbart om en slump, eller är organiserad rasism något som är vanligare i en viss typ av lokal miljö? Det är frågorna som ligger bakom denna rapport.

I en studie av stödet för högerextrema British National Party (BNP) varnar Matthew Goodwin (2012) för att glömma den lokala kontexten och lanserar tesen att platsens sociala, ekonomiska och historiska förutsättningar kan förklara var grupperingar som BNP får sina starkaste fästen.

Rapportens syfte är att identifiera och undersöka de svenska kommuner som har en hög nivå av rasideologisk aktivitet, med målet att försöka förstå varför det just på dessa platser finns en högre grad av rasideologisk aktivism än i andra delar av landet.

Undersökningen utgår från de data som Expo sammanställt över aktivitet i rasideologiska miljöer på kommunal nivå i Sverige under 2008-2015. Rapporten analyserar samtliga de 35 kommuner som haft en hög grad av aktivitet under minst fyra av dessa år, en lista som inkluderar såväl städer som Västerås och Karlstad som mindre orter som Grästorp och Färgelanda. Kommunerna sträcker sig från Simrishamn i söder till Hudiksvall i norr.¹ Rapporten undersöker dessa kommuner för att se vad de har gemensamt och framför allt om de skiljer sig från övriga kommuner på något sätt.

Någon ny insamling av data har inte gjorts för rapporten, däremot har existerande datamängder bearbetats med avsikt att kunna svara på vad som skiljer kommuner med hög grad av rasideologisk aktivism från övriga kommuner.

En viktig utgångspunkt för rapporten är att rasideologisk aktivism går att betrakta som en form av organiserad politisk verksamhet, och att förekomsten av sådan aktivism därför bör gå att förstå med samma teorier som används för att förklara förekomsten av rasideologiska eller högerextrema partier på det lokala planet.

Förutom att det är vetenskapligt intressant att veta om samma teoribildning som förklarar närvaro av partier även kan förklara närvaro av annan typ av aktivism, finns också goda utomvetenskapliga skäl till en sådan undersökning. Att kunna identifiera var rasideologisk organisering och aktivism har goda förutsättningar att uppstå, är en förutsättning för att kunna arbeta förebyggande. De data som Expo samlar in är mycket värdefulla, eftersom de visar var rasideologiska organisationer redan finns och är aktiva. Att hitta en eller ett fåtal ytterligare indikatorer som visar var det finns god grogrund för dessa organisationer skulle potentiellt kunna hjälpa till att identifiera var förebyggande insatser skulle göra mest nytta och därmed vara ett bra komplement. Samtidigt är all typ av heltäckande datainsamling på kommunal nivå kostsam, vilket begränsar möjligheten att samla in information om andra indikationer. Det

---

¹ En lista på samtliga kommuner återfinns i Tabell 1 på sidan 10.

material som ligger till grund för analyserna i denna rapport är redan insamlat för andra syften. Om det också går att använda för att identifiera var rasideologisk aktivism kan uppstå, skulle detta eventuellt vara ett effektivt verktyg.

Det finns ytterligare ett skäl till att det är intressant att undersöka hur rasideologisk aktivitet samvarierar med valresultat, strukturella faktorer och åsikter: som tidigare påpekats finns inte mycket data om den här typen av aktivitet, vilket försvårar undersökningar över tid och i andra miljöer. Visar det sig att andra indikatorer kan användas för att identifiera miljöer som har eller skulle kunna ha hög förekomst av rasideologiska aktiviteter, skulle detta vara en användbar utgångspunkt för kommande vetenskapliga studier.

Rapporten kommer inte att kunna fastslå kausala samband, utan det främsta syftet är att identifiera om några och i så fall vilka av indikatorerna som samvarierar med förekomsten av rasideologisk aktivism.

Efter en inledande beskrivning av vad som avses med rasideologiska organisationer och aktivism, redogör nästa avsnitt av rapporten för de teoretiska utgångspunkterna, vilket följs av en beskrivning av de data som använts.

Rasideologiska organisationer och aktivitet

Stiftelsen Expo² har sedan 2008 samlat in data om hur många och vilken typ av aktivitet som olika grupperingar på den yttersta högerkanten bedriver runt om i Sverige. Sedan 2011 använder Expo benämningen ”rasideologiska miljöer”³ som samlingsbegrepp för dessa organisationer, tidigare användes uttrycket vit makt-rörelsen.⁴ Denna grupp inkluderar såväl nazistiska som fascistiska rörelser men även organisationer som mer fokuserar på etnonationalism. Däremot inkluderas inte samtliga grupperingar som kan anses vara främlingsfientliga, invandringskritiska och så vidare. I samband med att resultaten från 2015 års datainsamling presenteras skriver Expo:

Den rasideologiska miljön utgörs av grupper och aktörer som vill forma ett homogent samhälle med vad de uppfattar som vithet som bärande princip. Inom detta spektra ryms den nationalsocialistiska rasprincipen men också uttalat etnonationalistiska utgångspunkter. De rasideologiska grupperna präglas också av antisemitism och enas i ett motstånd mot den liberala demokratin. ...[Det är] inte en rapport över alla grupper som sprider rasism och intolerans, utan en avgränsad granskning av det som tidigare gått under namnet vit makt-rörelsen. (Expo, 2016)

I praktiken innebär detta att till exempel varken Sverigedemokraterna eller deras ungdomsförbund finns med, och inte heller till exempel internetsiter som Avpixlat.

Expo samlar in data om föredrag, konserter, manifestationer, kommunpolitik, sociala aktiviteter, kampförberedande aktiviteter och propagandaspridning. Information om aktiviteterna hämtas huvudsakligen från de rasideologiska organisationerna själva, från till exempel hemsidor och konton på sociala medier. En sådan strategi för datainsamling har både fördelar och risker. Den stora fördelen är möjligheten att få ett material som täcker såväl hela landet som flera olika typer av aktiviteter och organisationer. Alternativa informationskällor har svårt att uppfylla alla dessa delar, vilket också avspeglas i att liknande tillvägagångssätt används för att studera liknande organisationer i andra länder (se t.ex. Ellinas & Lamprinou, 2016) Att använda sig av till exempel medierapportering riskerar att missa aktiviteter som äger rum i delar av landet som inte har en lokal medieredaktion och att fokusera mest på mer spektakulära former av aktivitet som manifestationer och mindre på mer interna aktiviteter som sociala aktiviteter eller föreläsningar.

---

² Expo är en partipolitiskt obunden stiftelse som arbetar mot intolerans och rasism. De beskriver själva sin verksamhet som att de granskar intoleranta miljöer och förebygger intolerans genom utbildningsverksamhet. Expo Research är en del av stiftelsen som arbetar med att samla data om det Expo kallar för den intoleranta miljön. Informationen om rasideologiska aktiviteter som ligger till grund för denna rapport har samlats in av Expo Research.

³ Rapporten använder termen rasideologisk aktivitet för att beskriva de aktiviteter som ingår i Expos data.

⁴ På Expos hemsida <http://research.expo.se> och i de årliga rapporter som publiceras där går det att läsa mer om de organisationer som ingår i Expos definition av rasideologiska miljöer och vilken sorts aktiviteter de ägnar sig åt. Denna rapport redovisar bara det samlade antalet aktiviteter för samtliga grupperingar i varje kommun.

Att förlita sig på organisationernas egen rapportering medför risk för såväl under- som överrapportering. Om en organisation av någon anledning inte vill dra uppmärksamhet till sig, är det enkelt för den att låta bli att rapportera om sina aktiviteter på nätet. Omvänt så kan en organisation som vill verka mer aktiv och framgångsrik än den är istället överdriva kring sina aktiviteter online. Flera rapporter vittnar om att närvaro online är ett viktigt verktyg för de flesta av de rasideologiska organisationerna (se t.ex. Löw, 2015), där aktiviteter på gatan och informationsspridning via till exempel sociala medier kompletterar och förstärker varandra. Det talar för att det är mindre troligt att aktiviteter inte rapporteras, men risken för överrapportering kvarstår. Två saker talar trots detta för att dessa data går att använda som de görs i rapporten. För det första är denna rapport endast intresserad av antalet aktiviteter, inte hur många som deltagit. Det spelar alltså mindre roll om organisationens egen rapportering överdriver hur många som slutit upp vid en manifestation eller hur många affischer som klistrats upp. För det andra finns det inget skäl att tro att organisationer i en viss grupp eller typ av kommuner *systematiskt* rapporterar annorlunda än sina systerorganisationer i andra delar av landet. Säkerligen kommer det att finnas fel i data som ett resultat av att någon organisation är mindre flitig med att uppdatera sin hemsida än andra, vilket givetvis är ett problem. Men problemet hade varit större om det fanns teoretiska skäl att tro att detta samvarierar med någon av de förklaringsmodeller som undersöks i rapporten.

Figur 1: Typer av aktiviteter inom den rasideologiska miljön

Föredrag: interna föreläsningar

Kampförberedande aktiviteter: fysisk träning, självförsvar.

Kommunpolitik: deltagande på kommunfullmäktigemöten.

Manifestation: är torgmöten eller offentliga flygbladsutdelningar och andra aktioner av mer uppseendeväckande slag.

Propagandaspridning: uppsättning av klistermärken, affischer och banderoller, flygbladsutdelning.

Social aktivitet: middagar, fester, gemensamma friluftaktiviteter.

Källa: Expo, 2016

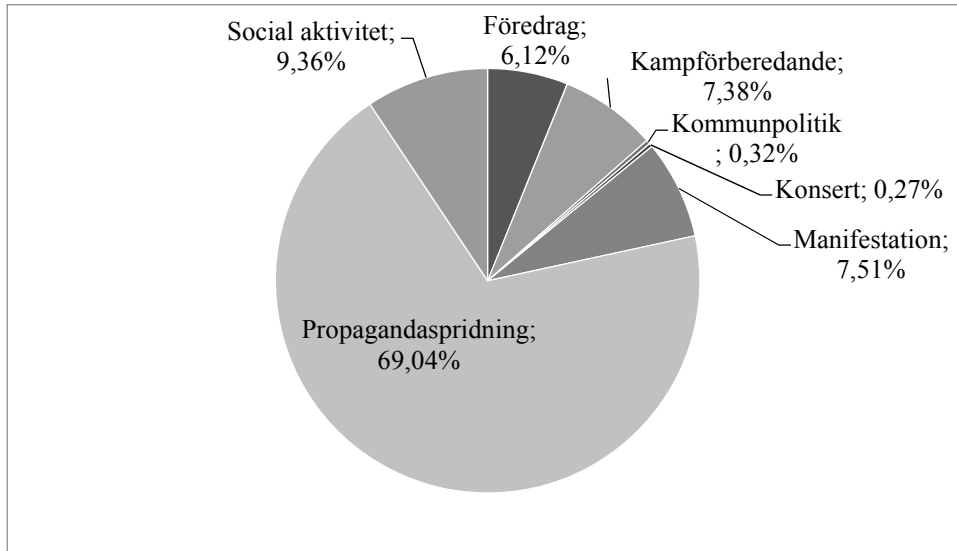
Som tidigare nämndes delar Expo in aktiviteterna i sju olika grupper. Bland dessa dominerar propagandaspridning starkt. År 2015 var till exempel nästan sju av tio aktiviteter propagandaspridning.

Antalet aktiviteter varierar däremot kraftigt under åren som Expo samlat in data. 2014 var ett toppår, med nästan 3000 rapporterade aktiviteter, vilket bland annat förklaras med att många organisationer satsade på valet. Intressant nog var detta inte fallet under 2010, som istället är det år med lägst antal aktiviteter. I sammanhanget är det dock viktigt att notera att Expo gjorde vissa förändringar i vilka typer av aktiviteter som räknas mellan 2010 och 2011 (Lagerlöf, 2012). Dessutom ändrades som tidigare påpekats även deras benämning av den

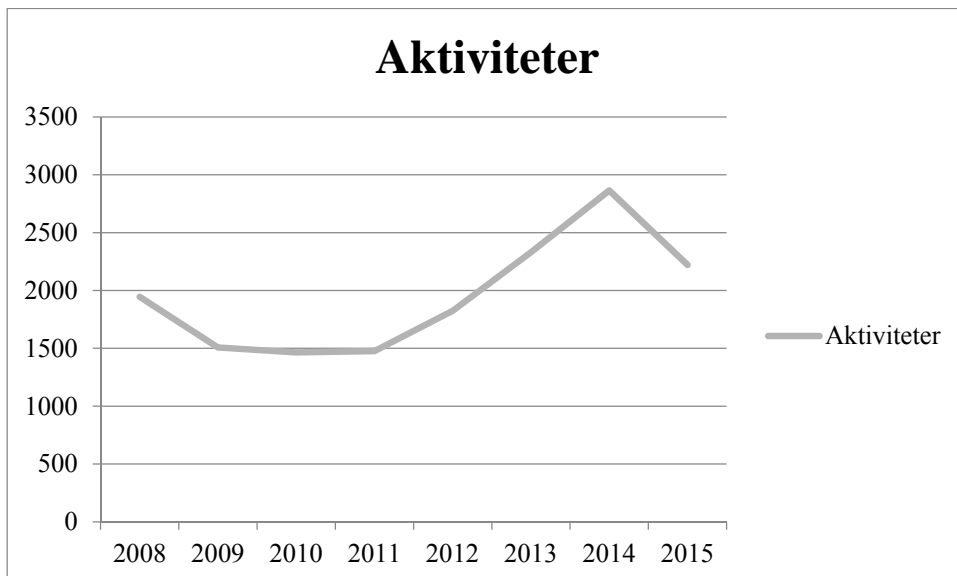
miljö de undersöker vid samma tidpunkt, även om detta inte förefaller ha medfört förändringar i vilka organisationer som inkluderas. Jämförelser över tid bör alltså göras med viss försiktighet.

Figur 2: Andel aktiviteter i olika kategorier 2015

Källa: Expo, 2016

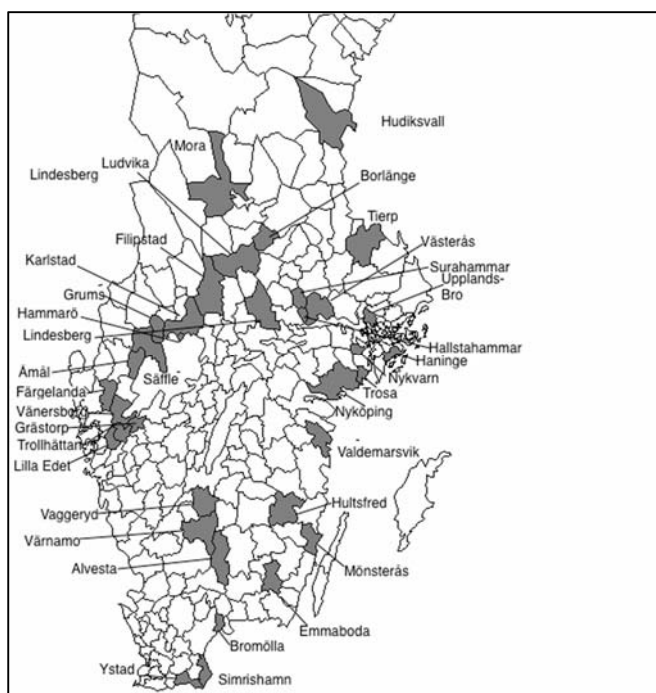
Figur 3: Antal rasideologiska aktiviteter per år 2008-2015

Källa: Expo, 2016

Denna rapport är dock inte främst intresserad av nationella mönster i antal eller typ av aktiviteter över tid. Istället är fokus på den lokala nivån med målet att upptäcka och förklara skillnader mellan kommuner. Då antalet aktiviteter per kommun i snitt är lågt, går rapporten inte in på förändringar över tid inom kommuner och tar inte heller fasta på vilken sorts aktivitet det rör sig om. Istället är målet att identifiera de kommuner som, givet sin storlek, haft en hög andel rasideologisk aktivitet över de åtta år som data finns tillgängliga. Antalet aktiviteter per capita i varje kommun är måttet som används på rasideologisk aktivism, och en ”topplista” för varje år inkluderar de kommuner som ligger högt över det nationella genomsnittet.⁵ De kommuner som är med på denna ”topplista” minst fyra av de åtta åren utgör rapportens population.⁶ Som framgår i Tabell 1 rör det sig om totalt 35 kommuner, där 18 varit med fyra år, 10 varit med fem år, fyra har varit med sex år och tre kommuner är med på samtliga åtta topplistor. Kommunernas geografiska spridning går att se i kartan i Figur 4. Dessa kommuner kommer sedan att undersökas för att försöka identifiera vad som skiljer dem från andra kommuner och hur väl förklaringar från forskning om högerpopulistiska partier fungerar på denna typ av organisation.

Figur 4: Kommuner med hög grad av rasideologisk aktivitet 2008-2015

⁵ Se Appendix 1.

⁶ Eftersom svenska kommuner varierar i storlek används antal aktiviteter per capita som mått, för att ta hänsyn till befolkningens storlek. Ett genomsnitt för hela landet räknas också ut för varje år, och de kommuner som ligger mer än en standardavvikelse över det nationella genomsnittet läggs på en ”topplista för det året”. Kommuner som är med på listan minst fyra gånger inkluderas i undersökningen. Genom att bara ta med de kommuner som ligger minst en standardavvikelse över medelvärdet, och genom att bara ta med de som haft en hög grad av aktivitet minst hälften av åren identifieras en grupp som överstiger det nationella genomsnittet markant och som inte bara haft en enstaka toppnotering. Syftet med detta urval är att på ett systematiskt sätt hitta en grupp kommuner där det finns en hög grad av rasideologisk aktivitet. Det innebär givetvis inte att detta är de enda kommuner där sådan aktivitet förekommer.

Tabell 1: Kommuner med hög grad av rasideologisk aktivitet 2008-2015

Antal år med hög aktivitet	Kommun
8	Borlänge
	Emmaboda
	Grums
7	Surahammar
	Tierp
	Vaggeryd
	Värnamo
5	Filipstad
	Hammarö
	Hudiksvall
	Ludvika
	Nykvarn
	Nyköping
	Säffle
	Trollhättan
	Vänersborg
Åmål	
4	Alvesta
	Bromölla
	Färgelanda
	Grästorp
	Hallstahammar
	Haninge
	Hultsfred
	Karlstad
	Lilla Edet
	Lindesberg
	Mora
	Mönsterås
	Simrishamn
	Trosa
	Upplands-Bro
	Valdemarsvik
Västerås	
Ystad	

Tabellkommentar: ”Antal år med hög aktivitet” avser antal år under perioden 2008-2014 som rasideologiska aktiviteter/capita ligger mer än en standardavvikelse över riksgenomsnittet.

Teoretiska utgångspunkter

Forskning kring varför rasideologiska miljöer uppstår på vissa platser bedrivs inom ett flertal akademiska ämnen. En gren fokuserar på de individer som utgör miljön, och undersöker vad som lett den till att engagera sig i den här typen av organisationer (se t.ex. Ezekiel, 2002; Kimmel, 2007). En annan gren betraktar dessa grupper som sociala rörelser, vars förekomst alltså kan studeras så som andra sociala rörelser studeras, genom att till exempel studera hur rörelserna är uppbyggda (se till exempel Caiani et al., 2012).

Här tas istället ett annorlunda grepp, de rasideologiska organisationerna betraktas som politiska organisationer. Flera av dem är eller anser sig vara politiska partier och i princip samtliga har politiska mål. Forskning visar också att det finns samband mellan utomparlamentariska aktiviteter och valframgångar för högerextrema partier på den lokala nivån (Dinas et al., 2015). Frågan rapporten ställer sig är om det går att förstå och förklara lokal förekomst av rasideologiska organisationer med samma verktyg som används för att analysera framgång och förekomst av politiska partier – specifikt högerextrema eller högerpopulistiska partier.⁷

Rapporten utgår från tre huvudgrupper av förklaringar till högerextrema partiets förekomst eller framgång på det lokala planet som är vanligt förekommande i tidigare forskning. Dessa tre kallas i rapporten för den historiska förklaringen, den strukturella förklaringen och åsiktsförklaringen.

”Den historiska förklaringen”

Tidigare forskning från såväl Sverige som andra europeiska länder har pekat på möjligheten att vissa platser har en historisk tradition av högerextremism. Hur de tänkta mekanismerna ser ut skiljer sig från argument om en överföring av åsikter mellan generationer inom familjer till rent organisatoriska samband mellan olika epokers högerextremister. I en studie om skillnad i framgång för högerextrema partier mellan europeiska länder argumenterar Art (2006) att det finns två skäl till att det är viktigt att det sedan tidigare funnits andra rörelser med liknande mål. För det första medför det praktiska organisatoriska fördelar, till exempel i form av tänkbara medlemmar och kandidater med politisk vana. För det andra bidrar den historiska organisationen med ett slags normalisering av det nya partiet. Istället för att ses som något som är tabu ses det som en fortsättning på tidigare organisationer. I en svensk kontext har till exempel Helene Lööws (2004) forskning visat på att det kan finnas ett samband mellan lokala nazistiska föreningar under 1930-talet och nynazism idag. Internationellt sett finns forskning som pekar på att de lokala historiska rötterna är viktiga för att förklara lokal framgång för

---

⁷ Det finns en stor vetenskaplig debatt kring vilken term som är lämpligast för att beskriva partierna på den yttersta högerkanten. En stor mängd olika namn har föreslagits, med mer eller mindre subtila skillnader i vilka partier som inkluderas och vad som definierar gruppen (Mudde, 1996, 2007). Här kommer termerna högerextrem och högerpopulistisk att användas som samlingsnamn för partier som befinner sig på yttersta högerkanten och som driver främlingsfientlig eller anti-invandringspolitik.

såväl Front National i Frankrike som British National Party i Storbritannien (Goodwin et al., 2012).

Det råder ingen konsensus om hur långa tillbaka i tiden de historiska rötterna är tänkta att sträcka sig. Löow (2000, 2004) argumenterar alltså för att det på vissa platser i Sverige finns historiska kopplingar tillbaka till 1930-talet, alltså ungefär 80 år. Art (2006) fokuserar främst på partier som bildades efter andra världskriget, medan studien av British National Party (Goodwin et al., 2012) undersöker kopplingar till rörelser som var aktiva från 1970-talet. Det kan alltså finnas anledning att undersöka om det funnits rasideologiska rörelser på den lokala nivån vid olika tidpunkter.

”Den strukturella förklaringen”

En alternativ uppsättning förklaringar fokuserar på strukturella faktorer, framför allt ekonomiska och demografiska, för att förklara variation i förekomst av och framgång för högerpopulistiska partier. I den svenska kontexten finns bland annat en studie av de första kommuner där Sverigedemokraterna fick representation 2002, som fann att det fanns olika uppsättningar med gemensamma förutsättningar i dessa kommuner, såsom välmående villaområden som gränsar till segregerade områden eller agrara kommuner med låg utbildningsnivå och hög medelålder (Ekström von Essen, 2006).

Studier av skillnad i stöd för högerpopulistiska partier mellan länder har ofta fokuserat på det ekonomiska läget och/eller invandring. Både dålig ekonomi, till exempel i form av hög arbetslöshet, och hög nivå av invandring förväntas leda till att en grupp av befolkningen upplever att en annan grupp som hotfull. Reaktionen på (upplevd) konkurrens om till exempel arbetstillfällen och andra resurser (McLaren & Johnson, 2007) eller upplevelsen att den egna kulturen är hotad (Ivarsflaten, 2005) leder till främlingsfientliga åsikter, och i förlängningen till röstning på högerpopulistiska partier, är tanken. I en studie finner Arzheimer (2009) att såväl nivå av arbetslöshet som nivå av invandring ökar stödet för högerpopulistiska partier, men att dessa två faktorer inte ensamma räcker för att förklara skillnaderna i röstningsmönster mellan europeiska länder. Rydgren och Ruth (2011) finner ett samband mellan hög arbetslöshet och röstning på SD i en studie av kommunala val i Sverige. En annan studie (Arzheimer och Carters, 2006) finner istället ett minskat stöd för högerextrema partier i tider av hög arbetslöshet, vilket enligt författarna möjligtvis kan bero på att väljarna i osäkra tider föredrar mer erfarna partier. Andra studier har fokuserat på andra sätt att mäta ekonomins påverkan på stödet för högerpopulistiska partier. Ett exempel är en studie som jämför den lokala nivån i flera europeiska länder som finner en effekt av ekonomisk ojämlikhet (Jesuit et al., 2009).

Flera studier av lokala och regionala skillnader har också funnit ett samband mellan invandring och stöd för högerpopulister (se till exempel Lubbers & Scheepers, 2000, 2002; Coffé et al., 2007). Samtidigt finns andra studier som *inte* finner detta mönster. Vissa finner inget samband alls (se till exempel Kestilä & Söderlund, 2007; Arzheimer & Carter, 2009; Hjerm, 2009; Jesuit et al., 2009), medan andra istället finner högre stöd för högerpopulistiska

partier i områden med låg andel invandrare (se till exempel Brechon & Mitra, 1992; Bowyer, 2008). Att stöd för högerpopulister kan vara lägre i områden med många invandrare förklaras med den så kallade kontakthypotesen. Istället för att leda till konkurrens förväntas kontakt med de som är annorlunda än en själv leda till minskad rädsla och främlingsfientlighet.

Hög brottslighet förväntas också skapa en efterfrågan på partier som erbjuder trygghet och enkla lösningar. Studier av hur brottslighet hänger samman med stöd för högerpopulistiska partier visar blandat resultat. Dinas & Van Spanje (2011) finner till exempel ett samband mellan nivå på lokal brottslighet och stöd för ett högerpopulistiskt parti, men endast bland de väljare som också var negativt inställda till invandring. I en studie av stöd för SD i svenska kommunalval fann Erlingsson, Loxbo och Örhvall (2012) att antal anmälda brott påverkade röststödet 2006 men inte 2010. På individuell nivå finns samband mellan utbildningsnivå och stöd för högerpopulistiska partier där högre utbildning leder till lägre sannolikhet att individen röstar högerpopulistiskt. Detta samband finns även på aggregerad nivå, med lägre stöd för högerpopulistiska partier i kommuner med högre utbildad befolkning (Rydgren & Ruth, 2011).

Förutom demografiska och socio-ekonomiska faktorer diskuteras ibland den (lokala) politiska strukturen som en tänkbar förklaring. Tanken är att om de etablerade partierna flyttar sig mot mitten öppnas ett utrymme för nya aktörer på yttre högerkanten. Dessutom finns en risk för protest- eller missnöjesröstning om alla partier upplevs vara för lika varandra och högerpopulistiska partier brukar ofta lyckas locka proteströster (se till exempel Rydgren 2005).

Internationella studier av röstning på högerpopulistiska partier framhåller ofta valsystem som en viktig faktor för att förklara skillnader mellan länder (Golder, 2003). I Sverige har samtliga kommuner samma valsystem, så där finns ingen variation att undersöka. Den enda skillnaden som finns är kommunernas storlek, vilket rent konkret innebär att det krävs ett lägre antal röster i en liten kommun för att vinna representation. Det kan alltså vara strategiskt för ett litet parti med begränsade resurser att fokusera på små kommuner, eftersom de måste övertyga färre väljare för att få mandat. På ett liknande sätt krävs det ett mindre antal rasideologiska aktiviteter för att få en hög andel per capita i en liten kommun. För att säkerställa att metoden för att välja ut de kommuner som ingår i undersökningen inte endast identifierat de minsta kommunerna bör alltså kommunstorlek undersökas.

”Åsiktsförklaringen”

Slutligen pekar forskning på individnivån ofta på att det är åsikter, i synnerhet åsikter om invandring och integration, som avgör om individen är villig att stödja ett högerextremt parti eller inte (se till exempel Spierings & Zaslove, 2015). I förlängningen kan vi då förvänta oss att förekomst av den typen av åsikter kan ha ett samband med förekomsten av rasideologiska partier eller organisationer. Flera studier har visat att det är just anti-invandringsattityder som driver röstning på högerpopulistiska partier. Detta samband har hittats i analyser av röstning i

Europaparlamentsval (Van der Brug et al., 2000; Cutts et al., 2010) och i nationella val (t.ex. Arzheimer, 2008).

En alternativ åsiktsförklaring pekar på misstroende mot det politiska etablissemang som en drivande orsak för stöd till högerpopulism. Väljare som är missnöjda med antingen hela det politiska systemet eller med de etablerade partierna röstar på ett parti som driver en anti-etablissemangsangenda (Abedi, 2002). Då de flesta högerpopulistiska partier driver just en politik som kan utmana etablissemang kan de alltså locka till sig proteströster. De empiriska studierna av detta fenomen har blandade resultat, vissa finner att protest kan förklara åtminstone en del av stödet (till exempel Billet & De Witte, 1995; Cutts et al., 2011) medan andra inte finner något samband alls (Van der Brug et al., 2000).

En tredje grupp av studier undersöker effekten av oro för till exempel arbetslöshet och försämrad ekonomi (se till exempel Ben-Nun Bloom et al., 2015). Sådan oro kan tänkas påverka valet av parti i två olika riktningar, antingen leder den till att den som oroar sig röstar på ett högerpopulistiskt parti i ett försök att motverka det upplevda hotet från invandrare, eller till röster på mer etablerade partier som har erfarenhet av att sköta landets ekonomi.

De historiska, strukturella och åsiktsbaserade förklaringarna står inte nödvändigtvis i motsats mot varandra, snarare finns det många kopplingar dem emellan. De kan tänkas ingå i en kedja av förklaringar, där till exempel strukturella faktorer leder till att en viss typ av åsikter uppstår på en plats, vilket i sin tur leder till att platsen får en historisk tradition av rasideologisk organisering. Alternativt så kan en historisk tradition av rasideologiska organisationer leda till att främlingsfientliga åsikter finns på platser trots att dessa inte har de strukturella förutsättningar som vi förväntar oss. Trots detta behandlas de tre grupperna av förklaringar var för sig i rapporten. För det första är det enklare att analysera och presentera resultaten för en förklaring i taget. För det andra finns ingen allmänt vedertagen teori om hur dessa begrepp hänger samman. Genomgången ovan visar att det finns en omfattande och till stora delar motsägelsefull forskning om röstning på högerextrema partier. Att analysera alla tre grupperna av förklaringar var för sig medför visserligen risken att missa viktiga kombinationer av faktorer som kan förklara varför den rasideologiska aktivismen, men gör det samtidigt möjligt att undersöka en större mängd tänkbara förklaringar än vad som skulle vara möjligt i en komplex statistisk modell. Att sedan samla de olika förklaringarna i en förenad modell och testa denna är en uppgift för framtida forskning. Ett ytterligare skäl att behandla dem var för sig är rapportens utomvetenskapliga syfte att försöka identifiera bra indikatorer på var rasideologiska organisationer kan uppstå. Faktisk arbetslöshet och oro för arbetslöshet kan undersökta var för sig ge oss inte bara en uppfattning om ifall dessa två besläktade faktorer hänger ihop med rasideologisk aktivitet på samma sätt, det kan i bästa fall också ge en fingervisning om vilket mått som skulle fungera bäst som indikator.

Data och metod

Rapporten utgår som tidigare nämnts från data som Expo samlat in över rasideologisk aktivism på lokal nivå, under perioden 2008-2015. För att möjliggöra systematiska jämförelser och jämförelser över tid kommer rapporten endast att använda sig av den delen av data som rör kommuner, inte den delen som rör orter. Genom att fokusera på kommunnivån går det att exakt matcha mot de geografiska/administrativa indelningar som användes under tidigare perioder, och det är relativt oproblematiskt att använda sig av redan insamlad statistik om kommunerna. En nackdel med denna strategi är dock att många svenska kommuner är stora, och kan innehålla flera olika ”lokala miljöer” med helt olika förekomster av högerextrem aktivism. Huvudsakligen kommer rapporten att betrakta de 35 kommunerna som en grupp – kommuner med hög grad av rasideologisk aktivism – men där det är befogat och där data tillåter, kommer också skillnader mellan kommuner som haft hög aktivitet olika många år att redovisas.

Rapporten använder sig av existerande data för att utifrån de tre förklaringsmodeller som presenterades i föregående avsnitt undersöka kommunerna med hög rasideologisk aktivitet. Analysenheten är antingen kommun eller den samlade gruppen kommuner med hög aktivitet. Målet är inte att belägga kausala samband, utan snarare att visa hur väl dessa kommuner motsvarar de förväntningar som finns givet forskningsläget och tillgängliga data.

”Den historiska förklaringen”

Denna del av undersökningen bygger på valstatistik från 1938 års landstingsmänna- och stadsfullmäktigeval.⁸ Detta år redovisades valresultaten mer detaljerat än både tidigare och senare val,⁹ vilket möjliggör en detaljerad bild över var röstning på nazistpartier förekom på mycket lokal nivå. Röster redovisas på valdistriktsnivå, vilket ofta inte innefattar mer än några hundra röstberättigade. Detta gör det alltså möjligt att jämföra exakt samma geografiska område på 1930-talet och 2010-talet, trots förändringar i kommunindelningen. Dessutom redovisades rösterna för nationalsocialisterna som en egen kategori 1938, vilket gör att de ibland ganska få rösterna på dessa partier i varje distrikt inte är inbakade i kategorin ”övriga partier”. En mycket exakt bild framkommer därför av hur många som röstat på nationalsocialistiska partier i de områden som rapporten undersöker. Delstudien ämnar besvara frågan om de områden som idag är överrepresenterade när det gäller rasideologisk aktivitet även hade högre andel röster på nazistiska partier än riksgenomsnittet 1938. ”Hög

---

⁸ Städerna ingick inte i landstingsmannavalen vid den här tidpunkten. För de städer som ingår i det geografiska området som motsvarar de 35 kommuner som rapporten undersöker har istället resultaten från stadsfullmäktigevalen används. För att öka läsbarheten kommer jag härnäst att hänvisa till landstingsmannaval även när enstaka stadsfullmäktigeval ingår.

⁹ Det redovisas röster på nationalsocialister även i kommunal- och landstingsvalen från 1934 och från riksdagsvalen 1936 (SCB, 1935, 1937) men då statistiken från 1938 är mer detaljerad och dessutom heltäckande har jag valt att fokusera på endast detta år. Alla kommuner hade till exempel inte partival till kommunfullmäktige, vilket gör kommunvalsdata ofullständig, och data från riksdagsvalet är mindre lämpligt då det kanske är mindre sannolikt att det finns en koppling mellan valresultat och en aktiv lokalorganisation.

andel röster på nationalsocialistiska partier” blir därmed en indikator för lokalt förekommande nazistisk aktivitet under tidsperioden. Även om röstning självklart kan förekomma på partier som inte har en lokal närvaro, är detta det bästa måttet som finns på lokal nivå, givet att till exempel medlemsregister inte finns bevarade eller att det gjordes systematiska kartläggningar av organisationerna över hela landet.

Delstudien utgår från de moderna kommunerna, vilka genomgående är större än kommunerna på 1930-talet. Att jämföra mellan de olika tidsperioderna försvåras av att kommunsammanslagningar ofta inte gjorts genom att slå ihop hela kommuner, utan olika delar har brutits ut och nya kommuner har bildats i omgångar. Genom att gå bakåt i tiden från de moderna kommunerna och kartlägga de mindre administrativa enheter som ingår, går det dock att identifiera motsvarigheten i dåtidens administrativa indelning.¹⁰ Valresultaten från landstingsmannavalen 1938 finns rapporterade på valdistriktsnivå, vilket är tillräckligt finfördelat för att det ska gå att sammanställa valresultat för en geografisk region som motsvarar dagens kommun. För varje grupp av valdistrikt som motsvarar en av dagens kommuner räknas andelen röster på nationalsocialister¹¹ samman, vilket sedan jämförs med riksgenomsnittet.

Nästa steg i den historiska delstudien består i att undersöka röstning på Sverigedemokraterna under partiets tidiga period i slutet av 1980-talet och början på 1990-talet då partiet hade starka kopplingar till den rasideologiska miljön. Data hämtas från Expos arkiv¹² där det finns samlade uppgifter om antal röster på SD i kommunalvalen från 1988 fram till 1998. Detta kompletteras med data om totalt valdeltagande från SCB för att räkna ut andelen röster på SD. Eftersom det fattas uppgifter för många kommuner 1988 rapporteras endast resultaten per kommun för 1991.

Som ett komplement till denna del av undersökningen görs motsvarande jämförelse även för kommunalvalen 2014, för att se om det i modern tid finns en koppling mellan rasideologisk aktivism och röster på högerextrema partier. Det vanligaste förekommande partiet är Svenskarnas Parti, men även andra högerextrema grupperingar har räknats med.¹³ Dessa partier har inte beställt valsedlar i alla kommuner, men sympatisörer kan och har skrivit in partiernas namn. Inskrivna röster brukar redovisas under ”övriga partier” i sammanställningar, men Valmyndigheten redovisar också för varje kommun samtliga alternativ som skrivits in. För de 35 kommuner som undersöks i rapporten går det därför att räkna ut hur många röster högerextrema partier fått. Sedan räknas andelen röster i varje kommun ut. Tyvärr finns det

---

¹⁰ För att identifiera den geografiska motsvarigheten 1938 till dagens kommuner har SCB:s (1951, 1986, 2015) data om kommunsammanslagningar använts.

¹¹ Det fanns ett flertal olika nationalsocialistiska partibildningar under 1930-talet (se Lööw, 2004). I SCB:s officiella valstatistik rapporteras dessa sammanslagna under rubriken ”nationella” eller ”nationalsocialistiska”.

¹² Se bilaga 1

¹³ Samtliga partibeteckningar som har fått röster i de 35 kommunerna har gått igenom för att hitta röster på högerextrema eller rasideologiska grupperingar. Svenskarnas Parti var vanligast förekommande och de var också det enda parti som beställt valsedlar. De två övriga partier som fick röster är Nordiska Motståndsrörelsen och Sveriges Nationella Demokrater. Samtliga varianter har räknats samman, det förekommer till exempel att både ”Svenskarnas Parti” och ”Svenskarnas parti” fått röster i samma kommun

ingen tillgänglig sammanställning över totalt antal röster som till exempel Svenskarnas Parti fått i hela landet¹⁴, så det går inte att räkna ut om de nazistiska partierna fått högre andel röster i rapportens 35 kommuner än de gjorde i landet som helhet. Det är dock möjligt att räkna ut hur stor andel av det totala antalet röster i hela landet som utgörs av förtryckta valsedlar från Svenskarnas Parti, men detta mått kommer med största säkerhet vara lägre än den faktiska andelen röster. Det går också att räkna ut hur stor andel av rösterna partiet fick i samtliga de kommuner där det hade beställt valsedlar, men det måttet kommer istället med största sannolikhet att vara högre än den faktiska andelen röster partiet fick. Båda dessa siffror kommer därför att redovisas, då den verkliga andelen röster med största sannolikhet finns någonstans i spannet mellan de två.

Det faktum att de högerextrema partierna inte beställt valsedlar i alla kommuner kan i sig vara en användbar indikator på var det finns aktiva lokalorganisationer. Att beställa valsedlar kräver resurser, såväl ekonomiska som organisatoriska.¹⁵ Därför kommer också uppgifter om i vilka av de 35 kommunerna det fanns förtryckta valsedlar att redovisas.

”Den strukturella förklaringen”

Statistiska Centralbyrån (SCB) och andra myndigheter samlar data på kommunal nivå om många områden, inklusive befolkningsdata, ekonomiska förutsättningar och sociodemografiska data. Det innebär att det går att testa sambandet mellan dessa strukturella faktorer och grad av rasideologisk aktivitet i samtliga kommuner. Från SCB hämtas information om såväl ekonomiska som demografiska omständigheter i samtliga svenska kommuner. I de fall där data finns tillgängliga, redovisas ett genomsnitt för de år som rapporten täcker, 2008-2015. I andra fall redovisas senast tillgängliga siffror.

Först och främst redovisas den genomsnittliga folkmängden 2008-2015 i kommunerna som hade hög grad av rasideologisk aktivitet, följt av medelålder och andel utrikes födda under samma år. Utbildning har kodats om till tre kategorier, förgymnasial, gymnasial respektive eftergymnasial nivå. Det kommunala genomsnittet för förgymnasiala och eftergymnasiala kategorierna redovisas, även här för tidsspannet 2008-2015.

Två olika mått används för att jämföra ekonomin i kommunerna. Måttet disponibel inkomst per konsumtionsenhet anger inkomst per person, justerad för hur hushållet ser ut. Det tar med andra ord hänsyn till att barn medför en kostnad, att två vuxna inte har dubbla kostnader jämfört med ett singelhushåll och så vidare (SCB, 2016a). Disponibel inkomst per konsumtionsenhet är därför ett bra mått för att jämföra inkomster mellan olika kommuner, eftersom hushållen ser olika ut i olika delar av landet. I rapporten redovisas ett genomsnitt för åren 2011-2014, vilket visar på skillnader i inkomst mellan kommuner. Men även ekonomiska

---

¹⁴ Valmyndighetens sammanställning av kommunvalen per kommun redovisar till exempel Svenskarnas Parti, men bara i de kommuner där partiet hade beställt valsedlar. Att räkna samman dessa underskattar alltså det totala antalet röster. Att manuellt räkna samman alla röster i alla kommuner är inte möjligt inom ramen för denna rapport.

¹⁵ För information om hur det fungerar att beställa valsedlar se Valmyndighetens hemsida www.val.se

skillnader inom kommunerna är av intresse, därför redovisas även så kallade gini-koefficienter för samma tidsperiod. Gini-koefficienten är ett mått på spridning, som används för att mäta ojämnheten i en viss fördelning. Värdet på koefficienten kan variera mellan noll och ett. Ett högre värde innebär större spridning i disponibel inkomst inom kommunen, alltså högre ekonomisk ojämlikhet (SCB, 2016a).

Utöver data från SCB används uppgifter om arbetslöshet från Arbetsförmedlingen, om brottslighet från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och om politisk majoritet från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Det finns ett flertal olika officiella mått på arbetslöshet som publiceras av olika svenska myndigheter. Rapporten redovisar två mått på arbetslöshet från Arbetsförmedlingen.¹⁶ Dels redovisas den öppna arbetslösheten, dels den totala arbetslösheten. De två måtten på arbetslöshet mäter något olika fenomen. Den öppna arbetslösheten fångar upp hur stor del av den vuxna befolkningen som inte har någon form av sysselsättning och aktivt söker arbete. Den totala arbetslösheten avser istället andelen av befolkningen i åldern 16-64 år som antingen är arbetslösa eller i projekt med aktivitetsstöd. I båda fallen redovisas genomsnittet på kommunal nivå för åren 2008-2015.

Även när det gäller brottslighet finns det flera olika sätt att mäta, som har olika för- och nackdelar. Ett av de mest uppenbara problemen är att långt ifrån alla brott anmäls eller leder till fällande domar, vilket gör att ett av de bästa sätten att komma åt den totala brottsligheten är att använda sig av enkätstudier som frågar om utsatthet för brott. Tyvärr redovisas inte resultaten från dessa på kommunnivå.¹⁷ Från BRÅ hämtas istället uppgifter om totalt antal anmälda brott per 100000 invånare i varje kommun, i genomsnitt per år under perioden 2008-2015 (BRÅ, 2016a). Detta mått ger alltså en bild av hur många brott som anmäls i relation till kommunens storlek. Även om detta alltså inte fångar all brottslighet som förekommer har det fördelen att vara ett jämförbart mått som täcker samtliga kommuner, vilket är viktigt i en undersökning som främst intresserar sig för skillnader mellan kommunen. Från den Nationella Trygghetsundersökningen vet vi dock att anmälningsbenägenheten varierar mellan olika typer av brott, vilket alltså innebär att alla tolkningar av skillnader i antal anmälda brott per kommun bör göras med viss försiktighet.

Slutligen har information om kommunernas politiska styrning hämtats från SKL. Här redovisas för om kommunen haft vänsterstyre, Alliansstyre eller blocköverskridande styre under de två senaste mandatperioderna. Med vänsterstyre avser SKL kommuner som leds av Socialdemokrater och/eller Vänsterpartiet. Med Alliansstyre avses kommuner som leds av ett eller flera av Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna.

---

¹⁶ När arbetslösheten ska redovisas för Sverige som helhet används i regel SCB:s arbetskraftsundersökning AKU. Orsaken till att endast Arbetsförmedlingens statistik används i rapporten är att SCB:s data inte går att bryta ner på kommunnivå. Mer om olika mått på arbetslöshet går att läsa här: www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Statistik/Forklaring-av-statistiken.html

¹⁷ Främst bland enkätstudierna är BRÅs Nationella Trygghetsundersökning. Resultaten därifrån redovisas inte på kommunnivå i BRÅs officiella statistik. Se bra.se/bra/brott-och-statistik/statistik/utsatthet-for-brott/ntu.html

Blocköverskridande styre innebär en koalition där minst ett av partierna från vänstersidan och minst ett av allianspartierna ingår. Miljöpartiet och lokala partier kan ingå i alla tre varianterna av politiskt styre (SKL, 2016). Även om andra former av politisk ledning kan förekomma i teorin, till exempel ett som består enbart av lokala partier, är detta något som i praktiken är mycket ovanligt¹⁸ och inte förekommer i någon av de 35 kommuner som studeras här.

”Åsiktsförklaringen”

Det saknas tillräckligt detaljerade opinionsundersökningar för att kunna säga något om åsikter inom kommuner, generellt sett. Däremot finns möjligheten att jämföra åsikter mellan de som bor i en kommun som har hög grad av rasideologisk aktivitet och de som bor i andra kommuner. Denna typ av undersökning säger givetvis inte något om vilka åsikter de som utför dessa aktiviteter har, men ger däremot en bild av de samhällen de utförs i. Till detta använder rapporten data från de årliga SOM-undersökningarna, som inkluderar ca 3700 personer som bor i de 35 aktuella kommunerna under åren 2008-2014, vilket motsvarar ca. 10 procent av det totala antalet respondenter. SOM-undersökningarna innehåller flera relevanta åsiktsfrågor och frågor om verklighetsuppfattning, som frågor om invandring och flyktingmottagande, uppfattningar om det politiska systemet och oro för olika fenomen. Givet de begränsningar den relativt lilla andelen svarande i de aktuella kommunerna medför och rapportens mer övergripande karaktär, kommer fokus att ligga på om förekomsten av vissa åsikter är större i kommuner med hög grad av rasideologisk aktivism än i övriga. Kommunerna delas in i två grupper, de 35 kommuner som har en högre grad av rasideologisk aktivism än genomsnittet och de som inte har det och skillnaderna mellan dessa två grupper analyseras för att se om de är statistiskt signifikanta.¹⁹

Fyra grupper av variabler analyseras, med fokus på olika typer av attityder som i tidigare forskning identifierats som tänkbara förklaringar. Den första är placering på vänster-höger-skalan och åsikter om politiska partier. Sedan följer en grupp variabler om nöjdhet med demokratin och förtroende för olika politiska aktörer. Den tredje gruppen undersöker oro för olika samhällsfenomen och för den personliga situationen samt uppfattningar om ekonomisk utveckling. Slutligen följer en grupp variabler som mäter åsikter om migration och mångkultur.

---

¹⁸ En kommun av 290 under innevarande mandatperiod har en sådan ledning. Förra mandatperioden förekom ingen som inte passade in i någon av de tre kategorierna vänster, allians eller blocköverskridande styre.

¹⁹ De flesta variabler som används är på ordinalskalenivå, vilket innebär att alternativen har en inbördes ordning men att stegen mellan alternativen inte är exakt lika stora. Med andra ord, den som tycker att något är ett ”mycket bra förslag” är mer positivt inställd än den som tycker att det är ett ”bra förslag”, men vi kan inte säga exakt hur mycket mer. Detta begränsar vilka typer av analyser som kan genomföras, men det går ändå att säga något om skillnaderna mellan grupper. Analysen som genomförs visar om en av grupperna – till exempel de i undersökningens 35 kommuner - är till exempel mer positiva till ett visst förslag än de i den andra gruppen. Resultatet signifikantestast med måttet Kendalls tau c. Om det finns en signifikant skillnad mellan de som bor i de två grupperna av kommuner innebär det att det finns mindre än fem procent sannolikhet att skillnaderna beror på slumpen. Vi kan alltså vara ganska säkra på att det finns en skillnad.

Resultat

”Den historiska förklaringen”

De 35 moderna kommuner som ingår i undersökningen motsvarar ett mycket större antal kommuner på 1930-talet. 1938, det år som det finns bäst data för, fick nationalsocialistiska partier 0,45 procent av rösterna i de lokala valen. Detta kan jämföras med 0,46 procent i de nationella valen 1936. I tabell 2 redogörs för valresultaten i samtliga val under 1930-talet. De nationalsocialistiska partierna hade alltså inte några stora framgångar på nationell nivå, men det fanns variationer mellan olika delar av landet och olika kommuner. I lokalvalen 1938 vann de nationalsocialistiska partierna mandat i kommunfullmäktige i sju kommuner. Ingen av dessa kommuner ingår i gruppen av de 35 som i modern tid har hög grad av rasideologisk aktivitet.

Tabell 2: Röster på nationalsocialistiska partier på 1930-talet, hela landet

	1934 Landstingsmannaval	1936 Andrakammarval	1938 Landstingsmannaval
Antal röster	8754	10749	9925
Andel röster	0,52 %	0,46 %	0,48 %

Tabellkommentar: Röster på samtliga nationalsocialistiska partier i landstingsmannavalen respektive valen till riksdagens andra kammare

Källa: SCB (1939)

Resultaten i tabell 2 visar att de nationalsocialistiska partierna överlag fick en låg andel av rösterna i landstingsvalen 1938, i genomsnitt strax under en halv procent. Tabell 3 visar att i landstingsmannavalen 1938 fick nationalsocialisterna en högre andel röster än det nationella genomsnittet i endast fyra av de geografiska områden som motsvarar rapportens 35 kommuner. Samtidigt fick nationalsocialistiska partierna inte några röster överhuvudtaget i hela nio av områdena. Det förefaller alltså som att de lokala områden som idag har en hög grad av rasideologisk aktivism inte är samma områden som på 1930-talet hade en stark nationalsocialistisk närvaro. Den långa historiska kopplingen tillbaka till röstning på 1930-talet får inte stöd. Nästa steg blir att undersöka om det finns en kortare historisk koppling till röstning på Sverigedemokraterna under partiets första år.

Tabell 3: Röster på nationalsocialistiska partier i landstingsmannavalet 1938 i utvalda kommuner

Antal år med hög aktivitet	Kommun	Andel röster 1938 (%)
8	Borlänge	0,36
	Emmaboda	0,22
	Grums	0,11
7	Surahammar	0,00
	Tierp	0,00
	Vaggeryd	0,07
	Värnamo	0,13
5	Filipstad	0,63
	Hammarö	0,04
	Hudiksvall	0,48
	Ludvika	0,19
	Nykvarn	0,06
	Nyköping	0,00
	Säffle	0,20
	Trollhättan	0,02
	Vänerborg	0,08
	Åmål	0,08
4	Alvesta	0,16
	Bromölla	0,61
	Färgelanda	0,00
	Grästorp	0,30
	Hallstahammar	0,00
	Haninge	0,34
	Hultsfred	0,00
	Karlstad	0,27
	Lilla Edet	0,11
	Lindesberg	0,21
	Mora	0,70
	Mönsterås	0,15
	Simrishamn	0,26
	Trosa	0,00
	Upplands-Bro	0,00
	Valdemarsvik	0,10
	Västerås	0,00
	Ystad	0,18
	Landet	0,48

Tabellkommentar: ”Antal år med hög aktivitet” avser antal år under perioden 2008-2014 som aktiviteter/capita ligger mer än en standardavvikelse över riksgenomsnittet. Andel röster 1938 är avrundad till två decimaler. Skuggade fält indikerar de kommuner där röstandelen (innan avrundning) överstiger genomsnittet för landet.

Källa: SCB (1939), författarens bearbetningar

Tabell 4: Röster på Sverigedemokraterna i kommunalvalet 1991 i utvalda kommuner

Antal år med hög aktivitet	Kommun	Andel röster 1991 %
8	Borlänge	0,14 %
	Emmaboda	0,00 %
	Grums	0,00 %
7	Surahammar	0,00 %
	Tierp	0,02 %
	Vaggeryd	0,02 %
	Värnamo	0,03 %
5	Filipstad	0,03 %
	Hammarö	0,01 %
	Hudiksvall	0,00 %
	Ludvika	0,04 %
	Nykvarn	IU.
	Nyköping	0,09 %
	Säffle	0,08 %
	Trollhättan	0,03 %
	Vänersborg	0,01 %
	Åmål	0,00 %
4	Alvesta	0,02 %
	Bromölla	0,01 %
	Färgelanda	0,06 %
	Grästorp	0,00 %
	Hallstahammar	0,01 %
	Haninge	0,59 %
	Hultsfred	0,00 %
	Karlstad	0,04 %
	Lilla Edet	0,01 %
	Lindesberg	0,02 %
	Mora	0,01 %
	Mönsterås	0,00 %
	Simrishamn	0,00 %
	Trosa	0,03 %
	Upplands-Väsby	0,19 %
	Valdemarsvik	0,12 %
	Västerås	0,01 %
Ystad	0,00 %	
Riket	0,10 %	

Tabellkommentar: ”Antal år med hög aktivitet” avser antal år under perioden 2008-2014 som aktiviteter/capita ligger mer än en standardavvikelse över riksgenomsnittet.

Källa: Expos arkiv, författarens bearbetningar.

Tabell 5: Röster på högerextrema partier i utvalda kommuner i kommunalvalet 2014

År med hög aktivitet	Kommun	Beställda valsedlar	Andel röster (%)	Parti
8	Emmaboda	1	0,43	SvP
	Borlänge	0	0,11	Svp
	Grums	0	0,24	SvP
7	Tierp	1	0,22	SvP
	Vaggeryd	1	0,65	SvP
	Värnamo	1	0,15	SvP
	Surahammar	0	0,00	SvP
5	Nykvarn	1	0,79	SvP
	Vänerborg	1	0,40	SvP
	Åmål	1	0,81	SvP
	Filipstad	0	0,01	SvP
	Hammarö	0	0,06	SvP
	Hudiksvall	0	0,02	SvP, NMR
	Ludvika	0	0,01	SvP
	Nyköping	0	0,04	SvP
	Säffle	0	0,04	SvP
Trollhättan	0	0,03	SvP	
4	Alvesta	1	0,18	SvP
	Färgelanda	1	0,62	SvP
	Karlstad	1	0,05	SvP
	Mora	1	0,05	SvP
	Mönsterås	1	0,61	SvP
	Upplands-Bro	1	0,20	SvP
	Västerås	1	0,13	SvP
	Ystad	1	0,11	SvP
	Bromölla	0	0,03	SvP, SND
	Grästorps	0	0,18	SvP
	Hallstahammar	0	0,01	SvP
	Haninge	0	0,05	SvP
	Hultsfred	0	0,15	SvP
	Lilla Edet	0	0,09	SvP
	Lindesberg	0	0,07	SvP
	Simrishamn	0	0,05	SvP
	Trosa	0	0,06	SvP
Valdemarsvik	0	0,02	SvP	
	Landet	36 av 290	0,03* -0,10**	SvP

Tabellkommentar: ”Antal år med hög aktivitet” avser antal år under perioden 2008-2014 som aktiviteter/capita ligger mer än en standardavvikelse över riksgenomsnittet. *= andel röster med förbeställd valsedel på Svenskarnas Parti i hela landet. **=andel röster på Svenskarnas Parti i de 36 kommunerna där det fanns förbeställda valsedlar. NMR= Nordiska motståndsrörelsen, SND=Sveriges Nationella Demokrater, SvP= Svenskarnas Parti.

Källa: Valmyndigheten (2016)

Tabell 4 visar att liksom på 1930-talet är det få av kommunerna där andelen röster på SD 1991 översteg det nationella genomsnittet. Även här är det endast i fyra kommuner där så är fallet, dock inte samma kommuner där nationalsocialisterna nådde relativa framgångar 1938. Här återfinns Borlänge, en av de tre kommuner som haft en hög andel rasideologisk aktivitet under hela perioden 2008-2015. Här fick SD 0,14 procent av rösterna, vilket är en liten andel men dock över det nationella genomsnittet som var endast 0,10 procent. Eftersom det saknas heltäckande data för 1988 går det inte att göra motsvarande uträkning för det valet, men bland de av rapportens 35 kommuner som det finns uppgifter om fick SD inte mer än någon enstaka röst.²⁰ Ingen av kommunerna där SD fick sina första kommunala mandat ingår i gruppen med hög rasideologisk aktivitet. Först 1998 fick Sverigedemokraterna representation i någon av rapportens 35 kommuner, med två mandat i Haninge.²¹

Slutsatsen här blir således att det inte förefaller finnas något klart samband mellan historiska valresultat och dagens rasideologiska aktivism på lokal nivå. Frågan är om ett sådant samband finns idag, vilket skulle antyda att det saknas just den historiska kopplingen. Finns inte ett samband i modern tid heller, antyder det snarare att det inte finns en tydlig koppling mellan aktivismen och valresultaten, oavsett tidsperiod.

Tabell 5 visar att högerextrema partier, särskilt Svenskarnas Parti, fick röster i samtliga kommuner som haft hög rasideologisk aktivitet under perioden 2008-2015. Även i dessa kommuner har dock de nazistiska partierna fått en liten andel av rösterna, ingenstans kommer de upp i en procent. I vissa fall rör det sig om enstaka inskrivna röster, vilket innebär att andelen blir mycket nära noll. Som tidigare påpekats finns inte data för det totala antalet röster i landet tillgängliga. Att enbart räkna med de röster som lades i kommuner där Svenskarnas Parti förbeställt valsedlar, innebär att andelen för landet som helhet underskattas. Om de inskrivna rösterna i hela landet räknats med, skulle andelen säkerligen stiga något över 0,03 procent. Om vi istället enbart tittar på hur stor andel av rösterna som Svenskarnas Parti fick i de 36 kommuner där de beställt valsedlar stiger andelen röster till 0,10 procent. Alla jämförelser med dessa siffror måste alltså göras med stor försiktighet.

Några intressanta iakttagelser går dock att göra utifrån tabell 5. För det första fick de högerextrema partierna en lägre andel röster än riksgenomsnittet i åtminstone sex av de 35 kommuner som ingår i undersökningen. Det innebär att det inte heller i modern tid finns någon hundra procentig koppling mellan att ha en hög grad rasideologiska aktiviteter och en hög andel röster på dessa partier. Dock är det viktigt att notera att det är det 2014 var många fler kommuner där de högerextrema faktiskt fick en något högre andel röster än riksgenomsnittet än vad fallet var 1938 och 1991. Så i många, men inte alla kommuner där det finns aktiva rasideologiska organisationer fanns det även väljare som röstade på Svenskarnas Parti. Att så inte är fallet överallt kan vara ett tecken på att det finns en skillnad mellan

---

²⁰ Högst antal var nio röster i Haninge, se Bilaga 2.

²¹ De första kommunala mandatet fick Sverigedemokraterna i Dals-Ed och Höör i valet 1991. Följande mandatperiod tillkom Ekerö och 1998 fick partiet även representation i Sölvesborg, Trollhättan och Haninge (Ekström von Essen, 2006).

aktivism och röstning. Den som sprider propaganda för en rasideologisk organisation kanske väljer att rösta på ett annat parti, av taktiska skäl, eller väljer att helt avstå från att delta i val.

För det andra verkar det som att Svenskarnas Parti haft större framgångar i de kommuner där partiet haft förtryckta valsedlar, även om det finns exempel på såväl kommuner med valsedlar där resultatet blivit dåligt som kommuner utan valsedlar där det blivit relativt bra. Detta är föga förvånande, att rösta på ett parti är lättare om det finns en färdig valsedel. Av större intresse för den här undersökningen är att det är så få kommuner där partiet faktiskt beställt valsedlar. Det rör sig trots allt om de 35 kommuner där graden av aktivitet i den här typen av miljö är högst i landet, men i endast 15 av kommunerna har denna aktivitet inkluderat att ordna valsedlar till lokalvalet. Det kan finnas flera skäl till detta. Ett är att måttet på rasideologisk aktivitet inkluderar många andra organisationer utöver Svenskarnas Parti och det är inte självfallet att dessa skulle lägga resurser på att ordna valsedlar till en annan organisation än den egna. Ett annat skäl kan vara att organisationerna prioriterar andra sorters aktiviteter än val och ett tredje att det helt enkelt fattas resurser. Oavsett vilket skälet är, pekar detta på att förekomst av förbeställda valsedlar inte är ett bra sätt att undersöka var det finns aktiva rasideologiska miljöer på det lokala planet. Möjligen kan det ge en bild av var det finns organisationer som är relativt resursstarka och som väljer att rikta in sig på de kommunala valen, men ett sådant mått skulle missa många andra former av aktiviteter och organisationer.

”Den strukturella förklaringen”

Den första delen av detta avsnitt handlar om befolkningen i de kommuner som har en hög andel rasideologisk aktivitet. Tabell 6 visar att flertalet av kommunerna är mindre än den genomsnittliga svenska kommunen. Undantaget är de städer som ingår på listan, till exempel Borlänge och Karlstad. När det gäller ålder finns inget tydligt mönster. I den stora majoriteten av kommunerna ligger medelåldern några år över eller under genomsnittet för hela landet, som är 43 år. Äldst är befolkningen i Simrishamn, där medelåldern är drygt 48 år, yngst i Haninge med en medelålder strax över 38 år.

Från tidigare studier finns två motsägelsefulla förväntningar på huruvida det är låg eller hög andel befolkning med utländsk bakgrund som ska samvariera med hög grad av rasideologisk aktivitet. Antingen förväntas närvaron av invandrare uppfattas som ett hot, vilket resulterar i ökad rasism. Eller så förväntas kontakt med invandrare leda till mindre rädsla för främlingar och alltså mindre. Här används ett relativt grovt mått, andel utrikes födda i kommunen. I genomsnittskommunen är denna andel 12 procent. Bland kommunerna som ingår i rapporten finns inget tydligt mönster, andelen varierar från 23 procent i Haninge ner till sex procent i Hammarö, Grästorps och Mora. Det innebär att ingen av de två motsägelsefulla förväntningarna får stöd.

Tabell 6: Folkmängd, medelålder, utrikes födda och utbildning i utvalda kommuner 2008-2015

Antal år med hög aktivitet	Kommun	Folkmängd	Medelålder	Andel utrikes födda	Andel förgymnasial utbildning	Andel eftergymnasial utbildning
8	Borlänge	49 581	40,8	14	24	25
	Emmaboda	9 104	46,0	12	31	21
	Grums	9 033	44,6	9	29	16
7	Surahammar	9 936	43,7	19	28	17
	Tierp	20 186	43,5	9	28	19
	Vaggeryd	13 131	41,1	14	28	22
	Värnamo	33 040	42,0	16	27	24
5	Filipstad	10 592	46,1	12	33	16
	Hammarö	15 029	40,4	6	17	38
	Hudiksvall	36 867	43,7	7	24	25
	Ludvika	25 789	44,5	12	26	24
	Nykvarn	9 487	38,4	11	22	27
	Nyköping	52 358	43,0	11	23	28
	Säffle	15 451	45,4	9	25	20
	Trollhättan	55 806	40,5	18	23	30
	Vänernborg	37 286	42,5	10	23	29
Åmål	12 358	45,2	11	27	22	
4	Alvesta	19 081	42,4	15	28	23
	Bromölla	12 328	43,1	11	30	20
	Färgelanda	6 595	44,3	9	32	17
	Grästorp	5 714	43,6	6	28	20
	Hallstahammar	15 331	43,3	18	26	20
	Haninge	79 153	38,1	23	22	26
	Hultsfred	13 744	45,8	13	32	19
	Karlstad	86 650	41,3	10	17	40
	Lilla Edet	12 793	41,8	13	28	20
	Lindesberg	23 157	43,5	12	27	21
	Mora	20 093	44,4	6	23	25
	Mönsterås	12 956	44,5	9	28	21
	Simrishamn	19 131	48,2	9	26	29
	Trosa	11 614	42,3	11	22	27
	Upplands-Bro	24 210	38,4	22	21	31
	Valdemarsvik	7 709	47,0	7	30	19
	Västerås	139 761	40,9	19	21	35
Ystad	28 460	45,3	8	21	30	
	Landet	32 886	43,1	12	25	26

Tabellkommentar: "Antal år med hög aktivitet" avser antal år under perioden 2008-2014 som aktiviteter/capita ligger mer än en standardavvikelse över riksgenomsnittet.

Källa: SCB (2016), författarens bearbetningar

När det gäller utbildningsnivå stämmer mönstret överens med förväntningarna. De flesta kommunerna har större andel med förgymnasial utbildning och lägre andel universitetsutbildade än genomsnittet. Bland de som haft hög aktivitet minst sju av de åtta senaste åren passar samtliga in i detta mönster. Längre ner på listan finns dock ett antal undantag, till exempel universitetsstaden Karlstad och högskolestäderna Trollhättan och Vänersborg.

Härnäst följer ett antal olika mått på socioekonomiska faktorer i tabell 7. Drygt 4/5-delar, eller 29 av de 35 kommuner som har hög grad rasideologisk aktivitet har en medelinkomst som är lägre än genomsnittet i landet. Bland övriga sex kommunerna finns till exempel Upplands-Bro och Trosa i Mälardalsområdet, men även Ystad. Däremot skiljer sig inkomsten inom kommunerna mindre än genomsnittet för svenska kommuner. Den enda av undersökningens 35 kommuner som har en högre grad av ekonomisk ojämlikhet än riksgenomsnittet är Simrishamn. Även om de allra rikaste kommunerna inte finns med på listan, är hög grad av rasideologisk aktivism inte enbart förknippad med kommuner med låga inkomster. Det finns många låginkomstkommuner som inte är med på ”topplistan” över kommuner med hög grad av rasideologisk aktivitet. Filipstad, som har lägst medelinkomst bland undersökningens kommuner, har också en av landets allra lägsta medelinkomster. Ännu längre ner på den listan finns kommuner dock som Årjäng, Vilhelmina och Munkfors, som alla har låg medelinkomst utan att ha en hög nivå av rasideologisk aktivitet.

Arbetslösheten, såväl den öppna som den totala, varierar stort mellan kommunerna. Det finns kommuner med såväl hög som låg arbetslöshet bland kommunerna som har hög grad rasideologisk aktivitet. I Nykvarn ligger till exempel den öppna arbetslösheten mer än två procentenheter under det nationella genomsnittet. Samtidigt har Trollhättan, som drabbats av nedläggningar av stora arbetsgivare under perioden, en total arbetslöshet på mer än 13 procent vilket är mer än fem procentenheter högre än genomsnittet.

Antal anmälda brott per 100 000 invånare har inte heller ett tydligt mönster. De kommuner som haft hög aktivitet alla åtta åren, har alla fler anmälda brott per invånare än riksgenomsnittet, medan de som haft hög aktivitet sju av åtta år alla ligger under genomsnittet. Den enda slutsats som går att dra av dessa siffror är att hög grad av rasideologisk aktivism inte är något som enbart förekommer i kommuner med sociala problem i form av arbetslöshet eller brottslighet.

Slutligen redogörs i Tabell 8 för de politiska förhållandena på kommunal nivå. Kommunerna på ”topplistan” har flera olika former av politiskt styre. Samtliga tre som haft hög aktivitet alla åtta år har haft vänstermajoriteter de senaste två mandatperioderna. Men listan innehåller även kommuner som haft alliansstyre under hela perioden och det finns flera fall av blocköverskridande koalitioner. Det går alltså inte att dra slutsatsen att någon specifik form av politiskt styre är mer förknippat med rasideologisk aktivism än andra. Inte heller finns det något som antyder att stabilitet eller skifte i politiskt styre är avgörande.

Tabell 7: Medelinkomst, ekonomisk ojämlikhet, arbetslöshet and anmälda brott i utvalda kommuner

Antal år med hög aktivitet	Kommun	Inkomst per konsumtionsenhet 2011-2014	Ekonomisk ojämlikhet 2011-2014	Öppen arbetslöshet 2008-2015	Total arbetslöshet 2008-2015	Anmälda brott 2008-2015
8	Borlänge	223175	0,262	4,70	8,42	14310
	Emmaboda	226925	0,266	4,18	7,67	12542
	Grums	213950	0,246	4,96	10,29	10182
7	Surahammar	225450	0,226	4,36	8,27	9263
	Tierp	222925	0,246	4,43	8,35	9678
	Vaggeryd	239125	0,249	3,55	6,42	8102
	Värnamo	253400	0,272	3,46	6,52	9352
5	Filipstad	202900	0,245	5,58	11,73	12478
	Hammarö	256825	0,240	3,40	6,47	4731
	Hudiksvall	227800	0,251	5,00	9,27	9037
	Ludvika	224675	0,249	4,10	7,39	9784
	Nykvarn	278525	0,237	2,33	3,57	7270
	Nyköping	246525	0,266	3,75	7,88	13869
	Säffle	213175	0,271	4,96	10,55	9041
	Trollhättan	227650	0,267	6,56	13,51	11744
	Vänernborg	228225	0,260	4,63	9,64	9710
	Åmål	210500	0,258	6,14	11,90	8888
4	Alvesta	229550	0,255	4,34	8,01	10516
	Bromölla	220950	0,238	4,52	9,89	9368
	Färgelanda	208725	0,251	4,81	8,78	8135
	Grästorps	227975	0,249	4,01	7,55	8605
	Hallstahammar	222350	0,244	5,05	9,62	11167
	Haninge	247800	0,259	4,23	6,58	14829
	Hultsfred	215525	0,253	5,15	9,76	10597
	Karlstad	237750	0,272	4,51	8,55	11705
	Lilla Edet	228725	0,245	3,80	7,40	9239
	Lindesberg	224050	0,249	5,25	9,76	10476
	Mora	226975	0,240	3,75	7,07	8227
	Mönsterås	231225	0,244	3,77	7,73	7663
	Simrishamn	251600	0,333	4,41	7,46	9117
	Trosa	284475	0,284	2,52	4,48	8722
	Upplands-Bro	255975	0,264	4,15	6,23	12914
	Valdemarsvik	220350	0,268	4,37	8,23	7241
	Västerås	253000	0,276	5,25	9,27	14689
	Ystad	256950	0,285	3,51	6,83	10876
	Landet	253575	0,295	4,42	7,80	9924

Tabellkommentar: "Antal år med hög aktivitet" avser antal år under perioden 2008-2014 med aktiviteter/capita som ligger mer än en standardavvikelse över riksgenomsnittet.

Källa: Arbetsförmedlingen (2016), Brottsförebyggande rådet (2016), SCB (2016), författarens bearbetningar

Tabell 8: Politiskt styre i utvalda kommuner sedan 2010

Antal år med hög aktivitet	Kommun	2014 -	2010 - 2014
8	Borlänge	V	V
	Emmaboda	V	V
	Grums	V	V
7	Surahammar	Bl	V
	Tierp	V	V
	Vaggeryd	A	Bl
	Värnamo	A	A
5	Filipstad	Bl	V
	Hammarö	Bl	A
	Hudiksvall	V	A
	Ludvika	V	V
	Nykvarn	A	A
	Nyköping	V	V
	Säffle	A	A
	Trollhättan	V	V
	Vänersborg	Bl	A
	Åmål	V	V
4	Alvesta	Bl	A
	Bromölla	V	V
	Färgelanda	Bl	A
	Grästorps	A	A
	Hallstahammar	V	V
	Haninge	Bl	A
	Hultsfred	A	A
	Karlstad	A	A
	Lilla Edet	Bl	Bl
	Lindesberg	Bl	V
	Mora	A	Bl
	Mönsterås	A	A
	Simrishamn	Bl	A
	Trosa	A	A
	Upplands-Bro	Bl	A
	Valdemarsvik	V	V
	Västerås	Bl	V
	Ystad	Bl	A

Tabellkommentar: "Antal år med hög aktivitet" avser antal år under perioden 2008-2014 som aktiviteter/capita ligger mer än en standardavvikelse över riksgenomsnittet.

Källa: SKL (2016)

Sammanfattningsvis ger undersökningen av de strukturella faktorerna ett blandat resultat. Undersökningens 35 kommuner märker ut sig i relation till det nationella genomsnittet på endast ett fåtal punkter. Med några få undantag är medelinkomsterna och den ekonomiska ojämlikheten inom kommunerna lägre än riksgenomsnittet. Utbildningsnivån är lägre än genomsnittet, med undantag för städer med universitet eller högskolor. Gruppen innehåller såväl städer som mindre orter, med alla upptänkliga politiska majoriteter. Särskilt intressant är att varken arbetslöshet, andel utrikes födda eller antal anmälda brott är något som utmärker majoriteten av kommunerna på listan, trots att dessa faktorer ständigt återkommer i försök att förklara till exempel förekomsten av högerextrema partier.

Den bästa indikatorn som hittats i detta avsnitt är med andra ord medelinkomst per konsumtionsenhet och graden av ekonomisk ojämlikhet inom kommunen. Kommuner som kombinerar låg medelinkomst och låg spridning av inkomsterna förefaller vara en lovande miljö för rasideologisk aktivism. Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att långt ifrån alla kommuner med låg inkomst ingår i de 35 kommuner som undersöks här.

”Åsiktsförklaringen”

Detta avsnitt jämför åsikter i olika frågor mellan dem som bor i en kommun med hög grad rasideologisk aktivism och de som bor i andra kommuner. Fokus ligger just på åsikter, eftersom till exempel ekonomiska och demografiska skillnader mellan kommunerna behandlats i föregående avsnitt.

De flesta åsiktsfrågorna i SOM-undersökningarna²² som använts har mellan fyra och elva svarsalternativ. Ett typiskt exempel är att de som svarar får välja mellan att ange att de tycker att ett förslag är mycket bra, ganska bra, ganska dåligt eller dåligt. Att redovisa samtliga svarsalternativ, i två grupper av kommuner, för alla de frågor som är med i rapporten skulle resultera i otympliga och svårlästa tabeller. För att underlätta framställningen presenteras därför i regel endast den samlade andelen som anser att ett förslag är bra eller mycket bra, som är oroad eller mycket oroad, som har högt eller mycket högt förtroende och så vidare. Signifikanstesten är dock gjorda innan sammanslagningen i dessa mer grova kategorier skett, vilket innebär att testen tar hänsyn även till skillnader mellan de som till exempel tycker att ett förslag är bra och de som tycker att förslaget är mycket bra.

I tabell 9 visas hur de boende i de två grupperna av kommuner placerar sig själva på vänster-högerskalan. I kommunerna med hög grad av rasideologisk aktivism placerar sig befolkningen något längre till vänster än i övriga kommuner. Skillnaden är inte stor, men statistiskt signifikant.

---

²² Alla data i detta avsnitt är hämtade från datamängden Super-Riks-SOM (Weibull et al, 2016). Som tidigare påpekades har de svarande delats in i två kategorier, de som bor i en av de 35 kommunerna med hög grad av rasideologisk aktivitet och de som bor i en annan kommun. Frågorna som används är alla ställda under perioden 2008 till 2014. För exakta frågeformuleringar se kodboken. Data och kodbok är tillgängliga från Svensk Nationell Datatjänst www.snd.gu.se

Tabell 9: Vänster-högerinställning bland boende i kommuner med hög respektive låg grad av rasideologisk aktivism (procent)

	Klart vänster	till Något vänster	till Varken vänster eller höger	Något höger	till Klart höger	till
Hög aktivitet	11	24	32	25	9	
Låg aktivitet	11	23	29	26	11	
N	36513					
Kendall's tau c	.010**					

Tabellkommentar: Självidentifierad vänster-högerplacering, 2008-2014.

Källa: Super-Riks-SOM

Härnäst undersöks om denna subjektiva vänsterplacering även tar sig uttryck i stödet för politiska partier. Inställningen till de olika partierna mäts på en skala som löper från -5 till +5. För att skapa en mer översiktlig presentation redovisas här medelvärden för varje i respektive grupp av kommuner, samt ett test av sambandet mellan inställning till de olika partierna. I tabell 10 finns ett mindre tydligt mönster. Det finns över lag små skillnader i uppfattningar om partierna. I kommunerna med hög grad av aktivism har respondenterna en något mer positiv uppfattning om Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna och en något mer negativ uppfattning om Folkpartiet och Moderaterna.

Nästa tabell fokuserar på nöjdhet med demokratin och förtroende för olika politiska aktörer. Här finns tydligare skillnader mellan de två grupperna av kommuner. Nöjdheten med demokratin är överlag hög i båda grupperna, en bra bit över hälften är nöjda eller mycket nöjda med demokratin på alla nivåer utom EU-nivån. Trots detta är befolkningen i kommunerna med hög förekomst av rasideologisk aktivitet signifikant mindre nöjda än övriga. De är också mindre nöjda med hur regeringen sköter sin uppgift och har lägre förtroende för regering, riksdag och de politiska partierna. Intressant nog är de som bor i kommuner med hög grad av rasideologisk aktivitet mer nöjda med hur kommunstyrelsen sköter sin uppgift än de som bor i andra kommuner, och det finns ingen skillnad mellan de två grupperna när det gäller förtroende för kommunstyrelsen. Detta rimmar väl med de studier av högerpopulistiskt röstande som finner att rösterna åtminstone delvis hänger ihop med politiskt missnöje (se t.ex. Cutts et al., 2001). Intressant nog sträcker sig dock inte detta missnöje med det politiska systemet till den lokala nivån.

Ytterligare en tänkbar uppsättning åsikter som skulle kunna vara mer vanligt förekommande i kommuner med hög förekomst av rasideologiska miljöer är oro, såväl för utvecklingen i samhället som för ekonomisk oro. Nära förbundet med detta är uppfattningar om ekonomisk utveckling. Dessa frågor undersöks i tabell 12.

Tabell 10: Inställning till politiska partier bland boende i kommuner med hög respektive låg grad av rasideologisk aktivism (medelvärde)

Parti	Hög aktivitet	Låg aktivitet	N	Kendall's tau c
Vänsterpartiet	-1,0	-1,0	10416	-.002
Socialdemokraterna	0,9	0,6	10543	-.021**
Miljöpartiet	0,4	0,5	10455	.008
Centerpartiet	-0,3	-0,2	10478	.013
Folkpartiet	-0,1	0,1	10372	.013*
Moderaterna	0	0,4	10528	.022**
Kristdemokraterna	-0,7	-0,7	10423	.002
Sverigedemokraterna	-2,6	-2,8	10519	-.012*

Tabellkommentar: Åsikten om partier -5 till +5, åren 2008-2014.

Källa: Super-Riks-SOM

Tabell 11: Nöjdhet och förtroende bland boende i kommuner med hög respektive låg grad av rasideologisk aktivitet (procent)

	Hög aktivitet	Låg aktivitet	N	Kendall's tau c
Nöjdhet med demokratin				
EU	48	48	29294	-.006
Sverige	75	79	29680	-.017***
Landsting	64	66	29500	-.011**
Kommun	64	67	29562	-.014***
Sköter sin uppgift				
Regeringen	42	47	11003	-.019**
Kommunstyrelsen	46	40	1374	.036*
Förtroende				
Regeringen	41	44	34840	-.017***
Riksdagen	35	37	28204	-.014***
Politiska partier	18	20	34512	-.014***
Kommunstyrelse	23	22	29487	.000

Tabellkommentar: 2008-2014. Negativt värde på tau c innebär att nöjdheten/förtroendet är lägre i kommuner med hög rasideologisk aktivitet

Källa: Super-Riks-SOM

Tabell 12: Oro och uppfattning om försämrad ekonomi bland boende i kommuner med hög respektive låg grad av rasideologisk aktivism (procent)

	Hög aktivitet	Låg aktivitet	N	Kendall's tau c
Försämrad ekonomi				
Sverige senaste 12 månader	45	40	20658	-.015***
Kommun senaste 12 månader	37	32	13005	-.021***
Egen senaste 12 månader	23	21	22025	-.013**
Sverige kommande 12 månader	35	33	20797	-.006
Kommun kommande 12 månader	32	29	13128	-.009
Egen kommande 12 månader	20	18	21967	-.009*
Oro egen situation				
Sjukdom	63	63	7862	.011
Pension	63	61	7807	.007
Utsättas för brott	53	48	7837	.018*
Sakna pengar oväntad utgift	46	43	7817	.012
Arbetslöshet	35	32	7417	.012
Oro				
Miljöförstöring	87	88	21822	-.006
Stor arbetslöshet	86	83	20266	.015**
Klimatförändringar	82	83	20336	-.008
Organiserad brottslighet	82	79	12644	.014*
Nynazism	80	74	1644	.030
Sociala klyftor	74	73	20116	.004
Ekonomisk kris	74	72	21699	.004
Terrorism	71	68	21790	.012*
Religiösa motsättningar	67	65	7820	.007
Försvagad demokrati	62	60	9146	.008
Ökat antal flyktingar	62	58	13981	.016**
Alkoholkonsumtion	53	49	11019	.011

Tabellkommentar: 2008-2014. Negativt värde på tau c innebär att färre instämmer i kommuner med hög rasideologisk aktivitet

Källa: Super-Riks-SOM

När det gäller uppfattningen om den ekonomiska utvecklingen, anser de som bor i kommuner med hög grad av rasideologisk aktivism i större utsträckning att det skett en försämring de senaste 12 månaderna, jämfört med de som bor i andra kommuner. När de svarar på den framåtsyftande frågan om hur de tror att ekonomin kommer att utvecklas de kommande 12 månaderna, finns det mindre skillnader. Även när det gäller oro för den egna personliga situationen är skillnaderna mellan de två grupperna av kommuner små. Den enda signifikanta skillnaden finns i frågan om att utsättas för brott. I tabell 12 redovisas också ett urval frågor om vad respondenterna oroar sig mest över. Inte heller här är skillnaderna mellan grupperna stora, till exempel är det samma frågor som oroar mest respektive minst i de två sorternas kommuner. Även här är brottslighet något som de som bor i kommunerna med hög rasideologisk aktivism oroar sig mer över. De tydligaste skillnaderna finns i frågan om oro för hög arbetslöshet och ökat antal flyktingar.

Slutligen undersöks ett antal av de många åsiktsfrågor som ingår i SOM-undersökningarna, med fokus på frågor om migration och mångkultur. Här ingår två sorters frågor, dels en grupp där respondenterna får ange om de tycker att en serie förslag är bra eller dåliga, dels en uppsättning frågor där de som svarat får säga om de håller med om olika verklighetsbeskrivningar eller inte. Resultaten redovisas i Tabell 13.

I den första gruppen frågor finns tydliga skillnader mellan de som bor i kommuner med hög grad av rasideologisk aktivitet och de som bor i andra kommuner. Förslaget att invandringspolitiken ska syfta till att anpassa invandrare och flyktingar till vad som uppfattas vara svensk kultur och tradition är mycket populär i båda grupperna, fler än åtta av tio tycker att det är ett bra eller mycket bra förslag. När det istället frågas om politiken bör syfta till att bevara invandrades kultur och traditioner sjunker populariteten. Båda grupper är mindre positivt inställda, men de som bor i kommuner med hög grad av rasideologisk aktivitet är signifikant mer negativa, vilket de även är till förslaget om att ta emot fler flyktingar. I frågor om slöjförbud på offentlig plats, ta emot färre flyktingar och minska biståndet är de istället mer positiva än de som bor i andra kommuner.

Bland påståendena om invandrare och migrationspolitik som de som svarar får instämna med är skillnaderna mellan grupperna mindre igen. Det gäller särskilt de mer öppet rasistiska påståendena såsom ”vissa folkslag är mer intelligenta än andra”. Få personer instämmer i detta, oavsett var de bor. Skillnader mellan grupperna av kommuner återfinns istället i påståenden så som ”medierna berättar inte sanningen om problemen med invandring” och ”jag känner många som anser att invandring är den viktigaste samhällsfrågan” där de som bor i rapportens 35 kommuner är mer benägna att instämna.

Sammantaget ger detta bilden av en grupp kommuner där tveksamheten till invandring och mångkultur är större än i andra kommuner. Samtidigt går denna tveksamhet inte så långt som till att det finns utbredd, öppen rasism på kommunnivån.

Undersökningen av åsiktsmönster i kommunen pekar på att det finns små, men intressanta skillnader mellan de 35 kommuner som har hög grad rasideologisk aktivitet och andra

kommuner, trots att de som undersöks är samtliga som bor i kommunerna och inte bara de som utför de rasideologiska aktiviteterna. Kommunerna med hög grad av aktivitet präglas av något större missnöje med (delar av) det politiska systemet, och mer negativ syn på den ekonomiska utvecklingen. De som bor i de 35 kommunerna är inte mer oroade överlag än andra, men de oroar sig mer för till exempel organiserad brottslighet och terrorism. Slutligen finns också skillnader i åsikter om migration och invandring, där de som bor i kommuner som har hög grad av rasideologisk aktivism har en liten, men statistiskt signifikant, mer negativ inställning till invandrare och mångkultur i de flesta av frågorna som ställs.

Tabell 13: Åsikter om migration och mångkultur bland boende i kommuner med hög respektive låg grad av rasideologisk aktivism (procent)

	Hög aktivitet	Låg aktivitet	N	Kendall's tau c
Bra förslag				
Politiken ska anpassa invandrare till svensk kultur och tradition	84	81	1490	.005
Förbjuda ansiktstäckande slöja	57	53	5783	.024**
Ta emot färre flyktingar	49	43	32875	.022***
Minska biståndet	26	24	10670	.023***
Politiken ska bevara invandrares kultur och tradition	21	28	1474	-.034*
Ta emot fler flyktingar	15	21	2940	-.038**
Instämmer				
Media berättar inte sanning om invandring	74	70	2512	0.34*
Känner många som anser att invandring är viktigaste samhällsfrågan	57	45	1298	.035*
Invandrare hot mot svensk kultur & värderingar	45	38	3011	.023
Gå med i organisation mot rasism	42	48	1193	.005
För många utlänningar	42	35	1429	.035*
Fritt utöva religion	36	38	1454	-.014
Vill inte ha ingift invandrare	14	12	1283	.013
Vissa folkslag mer intelligenta	11	6	1323	.025

Tabellkommentar: 2008-2014. Negativt värde på tau c innebär att färre instämmer i kommuner med hög rasideologisk aktivitet

Källa: Super-Riks-SOM

Från en undersökning som denna är det svårt att dra kausala slutsatser, det vill säga att svara på frågan om det är på platser där dessa åsikter finns som rasideologiska organisationer uppstår eller om det är genom de rasideologiska organisationernas aktiviteter som dessa åsikter breder ut sig. Det svarar inte heller på frågan om vart de främlingsfientliga åsikterna eller missnöjet kommer ifrån i grunden. Vad denna del av undersökningen dock pekar på är att det kan finnas förutsättningar att identifiera tänkbara ”problemkommuner” genom att studera opinionsdata. Detta skulle dock kräva mycket större urval än vad som ingår i undersökningarna idag.

Slutdiskussion

Denna rapports syfte var att undersöka de 35 kommuner som haft hög nivå av rasideologisk aktivitet minst fyra av åren mellan 2008-2015. Kommunerna har undersökts utifrån (historisk) röstning på högerextrema partier, utifrån olika strukturella faktorer och utifrån åsiktsmönster.

Givet att rapporten, och särskilt dess första två delar endast undersökt de kommuner som har en hög nivå av rasideologisk aktivism, respektive endast gör en grov indelning av kommuner är det svårt att hävda kausala slutsatser till exempel att rasideologisk aktivitet orsakas av ett visst socioekonomiskt förhållande eller en viss politisk historia. Däremot kan de användas för att teckna en bild av de platser som har en hög grad av rasideologisk aktivism och identifiera tänkbara utgångspunkter för att fortsätta undersökningen av vad som orsakar hög grad av aktivism på lokal nivå.

Det var få röster på nazistiska partier i de aktuella kommunerna 1938, trots att nationalsocialisterna detta år gjorde ett av sina bästa val på lokal nivå under perioden innan andra världskriget. I endast ett fåtal av kommunerna fick nationalsocialisterna högre andel röster än riksgenomsnittet och de fick inga mandat. Samma mönster går igen på sent 1980-tal och tidigt 1990-tal när Sverigedemokraterna först började delta i kommunalval. Allt detta pekar mot att det inte finns något generellt samband mellan historisk röstning på nationalsocialism respektive SD och dagens organiserade rasideologiska grupperingar på det kommunala planet. Finns en sådan koppling alls, är det möjligt att den finns på en än mer lokal nivå, alternativt att kopplingen finns på vissa platser och inte på andra. Mer detaljerade studier av den lokala nivån behövs, liksom studier som inkluderar även de kommuner som inte idag har en hög förekomst av rasideologisk aktivism.

I nutid finns inte heller en direkt koppling mellan graden av aktivism och valresultatet i kommunalval. Huruvida detta beror på att organisationerna prioriterar annat än val, eller på att de helt enkelt inte är framgångsrika i att mobilisera stöd, kan inte utläsas av denna undersökning. Det är långt ifrån alla av de rasideologiska organisationer som Expo samlar in data om som faktiskt är politiska partier som ställer upp i val, vilket kan vara en tänkbar förklaring till de uteblivna valresultaten. En annan förklaring kan vara att antalet *aktiviteter* inte nödvändigtvis stämmer överens med antalet *aktiva*. En relativt liten grupp kan genomföra många flygbladsutdelningar, men de gör inget stort avtryck vid valurnan. Det är därför tydligt att varken andel röster eller förekomsten av förbeställda valsedlar är en bra indikation på att det förekommer en hög grad av rasideologisk aktivitet i en kommun.

Kommunerna i undersökningen delar vissa strukturella faktorer. Den genomsnittliga inkomsten är låg, men den ekonomiska ojämlikheten är samtidigt låg inom kommunerna. Befolkningen är lägre utbildad i många, men inte alla kommuner. Samtidigt finns det områden där kommunerna skiljer sig oväntat mycket åt. De har olika politiska majoriteter, skilda nivåer av arbetslöshet, olika andel utrikes födda. Det är också viktigt att komma ihåg att de ekonomiska karaktärsdrag som kommunerna delar även finns i andra kommuner. Vi kan alltså säga något om att kommuner som har hög aktivitet har vissa egenskaper, men vi kan inte

använda detta för att skilja ut de kommuner som har eller finns i riskzonen för att få hög grad av aktivitet.

Inom undersökningens sista del hittas en del åsiktsskillnader mellan de kommuner som har en hög andel rasideologisk aktivism och andra kommuner. Det är främst två resultat som framstår som intressanta; dels den mer negativa inställningen till migration och mångkultur, dels den lägre graden av nöjdhet med demokrati och förtroende för politiska institutioner. Detta rimmar väl med tidigare forskning (se t.ex. Van der Brug et al., 2000; Arzheimer, 2008) om vad som driver röstning på högerextrema partier och det förefaller alltså som att det även finns en koppling till rasideologisk aktivitet. Exakt hur denna koppling ser ut skulle vara angeläget att undersöka i en mer omfattande studie.

Givet att vi inte har surveyundersökningar om denna typ av attityder – möjliga att analysera på kommunal nivå – är resultatet av begränsad nytta för den som vill ta reda på var det finns en risk att rasideologiska miljöer finns eller uppstår, åtminstone om målet är att undersöka hela landet. Där data tillåter, går det givetvis att göra detta för mindre geografiska områden, men ytterligare forskning skulle som sagt behövas för att klargöra hur sambanden ser ut.

I de relativt enkla analyser som genomförts i denna rapport fungerar förklaringar som hämtats från forskning om (röster på) högerpopulistiska partier alltså inte särskilt väl för att förklara i vilka kommuner det finns hög grad av rasideologisk aktivitet. Det finns flera tänkbara orsaker till detta. Till exempel är det möjligt att vi inte har tillräckligt eller rätt data för att kunna undersöka mer komplexa samband. I denna rapport har det huvudsakligen fokuserats på de kommuner som har en hög grad av rasideologisk aktivitet, vilket medför att det endast är möjligt att göra förhållandevis enkla analyser. Mer djupgående analyser av de historiska röstningsmönstren skulle till exempel kräva att valresultaten från 1930-talet kartlades på samma vis som gjorts för de 35 kommuner som ingår i den här studien. Åsiktsmönster är svåra att analysera på lokal nivå, eftersom opinionsundersökningar i regel inte har tillräckligt stora urval inom varje kommun. Dessutom finns problem med måttet på rasideologisk aktivitet, som diskuterades i början av rapporten. Då måttet till största delen bygger på rapportering från de rasideologiska organisationerna själva finns en uppenbar risk för såväl under- som överrapportering. Eftersom denna rapport endast fokuserat på att jämföra de kommuner som har markant högre nivå av rasideologisk aktivitet med resten av kommunerna lär inte en enstaka aktivitet för mycket eller för lite spela någon avgörande roll för resultaten här. För mer avancerade typer av analyser som bygger på små skillnader mellan analysenheter skulle detta dock kunna bli ett allvarligt problem.

En annan möjlighet är att kommun helt enkelt är en för stor enhet för att det ska gå att hitta den typ av samband som rapporten letar efter. Många svenska kommuner innehåller flera samhällen, vilket gör det svårt att till exempel identifiera mindre områden med en historisk tradition av rasideologiska grupperingar inom en kommun där övriga områden saknar denna tradition. Varken åsiktsmönstren eller de strukturella faktorerna är lätta att studera systematiskt på en lägre nivå än kommun, på grund av de databrister som diskuterades i

föregående avsnitt, vilket gör att det är svårt att säga hur stora skillnader det finns *inom* varje kommun.

Slutligen finns möjligheten att det inte är data eller undersökningsnivå som det är fel på, utan istället det teoretiska antagandet att det går att undersöka rasideologisk aktivitet med teorier hämtade från forskning om högerpopulistisk partipolitik. Kanske fungerar röstning och aktivism helt enkelt på olika sätt? Några av resultaten i rapporten talar för detta, till exempel det faktum att det inte i alla kommuner finns ett samband mellan rasideologisk aktivism och röstning på högerextrema partier i modern tid. Andra resultat talar delvis emot detta, inte minst de åsiktsskillnader som finns mellan kommunerna med hög rasideologisk aktivitet och andra kommuner, som visar att den lokala åsiktsmiljö på de platser där den rasideologiska aktiviteten är hög åtminstone delvis stämmer med vad vi skulle förvänta oss i områden där högerpopulister får röster. Frågan är varför dessa åsikter ibland tar sig uttryck i röstning på högerpopulistiska partier, ibland i rasideologisk aktivism och ibland både och. En tänkbar förklaring, som bara ytligt berörs i rapporten, är den lokala politiska kontexten (se t.ex. Dahlström & Sundell, 2012).

Även om denna undersökning inte i sig är nog för att avfärda tanken om till exempel att historiska band kan vara viktiga eller att vissa socioekonomiska faktorer skapar grogrund för rasideologisk aktivism visar den att det inte finns någon enskild faktor som i sig förklarar att rasideologiska organisationer är mer aktiva på vissa platser än på andra. Någon bra och enkel indikator som kan användas för att identifiera kommuner där rasideologisk aktivism skulle kunna bli ett problem har rapporten därmed inte kunnat identifiera. Däremot pekar den ut flera tänkbara riktningar för ytterligare forskning, i syfte att identifiera mer komplexa svar på frågan om varför vissa platser har högre grad rasideologisk aktivitet än andra. Ett sätt att göra detta skulle vara att göra mer avancerade former av kvantitativa analyser än de som gjorts i den här rapporten, särskilt analyser som täcker samtliga kommuner och inte bara de 35 där aktiviteten är som högst. Detta skulle lämpa sig särskilt väl för de strukturella förklaringarna som diskuterats i rapporten, eftersom det finns bra data på kommunnivå för olika typer av socioekonomiska faktorer till exempel. Fallstudier av enskilda kommuner skulle också vara en lämplig väg framåt i forskningen, eftersom en stor del av de dataproblem som diskuterats handlar om att vi saknar rikstäckande uppgifter för många av de faktorer som skulle kunna ingå i en förklaring. Att hitta den historiska kopplingen skulle till exempel sannolikt kräva mer ingående studier att ett eller fåtal fall.

En av rapportens viktigaste slutsatser är att vi fortfarande inte kan förklara varför det i vissa miljöer uppstår rasideologiska organisationer. Den varning som inledde rapporten är således i högsta grad relevant. Lika viktigt som det är att inte glömma den lokala kontexten när vi studerar högerextrema partier (Goodwin, 2012), lika viktigt är det att komma ihåg den när vi studerar rasideologiska miljöer.

Referenser

Abedi, A. (2002) 'Challenges to established parties: The effects of party system features on the electoral fortunes of anti-political-establishment parties.' *European Journal of Political Research*, 41(4): 551-583.

Arbetsförmedlingen (2016) *Öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd i % av den registerbaserade arbetskraften*, Tillgänglig: www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Statistik/Tidigare-statistik.html

Art, D. (2006) *The European Radical Right in Comparative - Historical Perspective*. American Political Science Association, Philadelphia, August 31-September 3.

Arzheimer, K. (2008) 'Protest, Neo-Liberalism or Anti-Immigrant Sentiment: What Motivates the Voters of the Extreme Right in Western Europe?' *Zeitschrift für Vergleichende Politikwissenschaft*, 2(2): 173.

Arzheimer, K. (2009) 'Contextual factors and the extreme right vote in Western Europe, 1980-2002.' *American Journal of Political Science*, 53(2): 259-275.

Arzheimer, K. & Carter, E. (2006) 'Political opportunity structures and right-wing extremist party success.' *European Journal of Political Research*, 45(3): 419-443.

Arzheimer, K. & Carter, E. (2009) 'How (not) to operationalise subnational political opportunity structures: a critique of Kestilä and Söderlund's study of regional elections.' *European Journal of Political Research*, 48(3):335-358.

Ben-Nun Bloom, P., Arikan, G. & Lahav, G. (2015) 'The effect of perceived cultural and material threats on ethnic preferences in immigration attitudes' *Ethnic And Racial Studies*, 38(10): 1760-1778.

Billiet, J. & De Witte, H. (1995) 'Attitudinal dispositions to vote for a 'new' extreme right-wing party: The case of 'Vlaams Blok'.' *European Journal of Political Research*, 27(2): 181-202.

Bréchon, P. & Mitra, S.K. (1992). *The national front in France: the emergence of an extreme right protest movement*. *Comparative Politics* 25:1.

Brottsförebyggande rådet (2026) *Statistikdatabasen över anmälda brott*. Tillgänglig: statistik.bra.se/solwebb/action/index

Bowyer, B. (2008) 'Local context and extreme right support in England: the British National Party in the 2002 and 2003 local elections.' *Electoral Studies*, 27(4): 611-620.

Caiani, M., Della Porta, D., & Wagemann, C. (2012) *Mobilizing on the extreme right : Germany, Italy, and the United States*. Oxford: Oxford University Press.

Coffé, H., Heyndels, B. & Vermeir, J. (2007) 'Fertile grounds for extreme right-wing parties: Explaining the Vlaams Blok's electoral success.' *Electoral Studies*, 26(1): 142-155.

- Cutts, D., Ford, R., & Goodwin, M.J. (2011) 'Anti-immigrant, politically disaffected or still racist after all? Examining the attitudinal drivers of extreme right support in Britain in the 2009 European elections.' *European Journal of Political Research*, 50(3): 418-440.
- Cutts, D. and Goodwin, M.J. (2014) 'Getting out the right-wing extremist vote: extreme right party support and campaign effects at a recent British general election', *European Political Science Review*, 6(1): 93–114.
- Dahlström, C & Sundell, A (2012) 'A losing gamble. How mainstream parties facilitate anti-immigrant party success.' *Electoral Studies*, 31(2): 353-363
- Dinas, E., Georgiadou, V., Konstantinidis, I. & Rori, L (2016) From dusk to dawn: Local party organization and party success of right-wing extremism, *Party Politics*, vol 22(1): 80-92
- Dinas, E & Van Spanje, J (2011) 'Crime Story: The role of crime and immigration in the anti-immigration vote.' *Electoral studies*, 30(4): 658-671.
- Ellinas, A.A. & Lamprianou, I. (2016) 'How far right local party organizations develop: The organizational buildup of the Greek Golden Dawn' *Party Politics*, first published on April 13, 2016 doi:10.1177/1354068816641337
- Erlingsson, G.Ó, Loxbo, K & Öhrvall, R (2012) 'Anti-immigrant parties, local presence and electoral success.' *Local Government Studies*, 38(6): 817-839.
- Ekström von Essen, Ulla (2006) *Sverigedemokraterna i de svenska kommunerna 2002-2006*, Integrationsverket.
- Expo (2016) *Hatets politik- Expos årsrapport om rasideologiska miljön 2015*, <http://expo.se/hatetspolitik/> accessed 2016-10-15 2016.
- Ezekiel, R. S. (2002) 'An Ethnographer Looks at Neo-Nazi and Klan Groups; The racist mind Revisited'. *American Behavioral Scientist*, 46(1):51-71.
- Golder, M. (2003) 'Explaining variation in the success of extreme right parties in Western Europe.' *Comparative Political Studies*, 36(4): 432-466.
- Goodwin, M.J. (2012) Backlash in the 'Hood': Exploring support for the British National Party (BNP) at the local level. In: A. Mammone, E. Godin, and B. Jenkins (red.) *Mapping the extreme right in contemporary Europe : from local to transnational*: London: Routledge, pp. 17-32.
- Goodwin, M., Ford, R. & Cutts, D. (2013) 'Extreme right foot soldiers, legacy effects and deprivation A contextual analysis of the leaked British National Party (BNP) membership list'. *Party Politics*, 19(6):887-906.
- Hjerm, M (2009) 'Anti-Immigrant Attitudes and Cross-Municipal Variation in the Proportion of Immigrants' *Acta Sociologica*, 52(1):47-62
- Ivarsflaten, E. (2005) 'Threatened by diversity: Why restrictive asylum and immigration policies appeal to western Europeans.' *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 15(1): 21-45.

- Jesuit, D.K, Paradowski, P.R. & Mahler, V.A. (2009) 'Electoral support for extreme right-wing parties: A sub-national analysis of western European elections.' *Electoral Studies*, 28(2): 279-290.
- Kestilä, E & Söderlund, P (2007) 'Subnational political opportunity structures and the success of the radical right: Evidence from the March 2004 regional elections in France.', *European Journal of Political Research*, 46(6): 773-796.
- Kimmel, M. (2007) 'Racism as adolescent male rite of passage'. *Journal of Contemporary Ethnography*, 36(2):202-18.
- Lagerlöf, D. (2012) *Den rasideologiska miljön. Årsrapport 2011*, Expo Research.
- Lubbers, M. & Scheepers, P. (2000) 'Individual and contextual characteristics of the German extreme right-wing vote. A test of complementary theories' *European Journal of Political Research*, 38(1): 63-94.
- Lubbers, M & Scheepers, P (2002) 'French Front National voting: a micro and macro perspective.' *Ethnic and Racial Studies* 25(1): 120-149.
- Lööw, H. (2000) *Nazismen i Sverige 1980-1999 : den rasistiska undergroundrörelsen: musiken, myterna, riterna*, Stockholm: Ordfront.
- Lööw, H. (2004) *Nazismen i Sverige 1924-1979 : pionjäreterna, partierna, propagandan*. Stockholm: Ordfront.
- Lööw, H. (2015) *Nazismen i Sverige 2000-2014*. Stockholm: Ordfront.
- McLaren, L. & Johnson, M. (2007) 'Resources, Group Conflict and Symbols: Explaining Anti-Immigration Hostility in Britain.' *Political Studies*, 55(4): 709-732.
- Mudde, C. (1996) 'The war of words: defining the extreme right party family.' *West European Politics*, 19(2): 225-248.
- Mudde, C. (2007) *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Rydgren, J. (2005) *Från skattemissnöje till etnisk nationalism: högerpopulism och parlamentarisk högerextremism i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Rydgren, J. & Ruth, P. (2011) Voting for the radical right in Swedish municipalities: Social marginality and ethnic competition? *Scandinavian Political Studies*, 34(3): 202-225.
- Spierings, N. & Zaslove, A. (2015) 'Gendering the vote for populist radical-right parties.' *Patterns of Prejudice*, 49(1-2): 135-162.
- SCB (1936) 'Kommunala valen 1934 och 1935', *Kommunala valen (SOS) 1919-1966*, Statistiska Centralbyrån.
- SCB (1938) 'Riksdagsmannavalen åren 1933-1936', *Riksdagsmannavalen (SOS) 1909-1968*, Statistiska Centralbyrån.

SCB (1939) 'Kommunala valen år 1938' *Kommunala valen (SOS) 1919-1966*, Statistiska Centralbyrån

SCB (1951) *Utdrag ur Årsbok för Sveriges kommuner 1951 - Förteckning över stor-kommunerna 1952*, Statistiska Centralbyrån. Tillgänglig: http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Regional-statistik-och-kartor/Regionala-indelningar/Lan-och-kommuner/

SCB (1986) 'Sveriges kommuner åren 1952-1986: Förändringar i kommunindelning och kommunkoder', *Meddelanden i samordningsfrågor 1986:5* Statistiska Centralbyrån. Tillgänglig: www.scb.se/Statistik/OV/AA9999/2003M00/X22OP8605.pdf

SCB (2015) 'MIS 2015:1. Regionala indelningar i Sverige den 1 januari 2015', *X20-Regionala indelningar*, Statistiska Centralbyrån. Tillgänglig: www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Publiceringskalender/Visa-detaljerad-information/?publobjid=26289

SCB (2016) *Statistikdatabasen*. Tillgänglig: www.statistikdatabasen.scb.se

SKL (2016) *Styren i kommuner 2014*. Tillgänglig: skl.se/demokratiledningstyrning/valmaktfordelning/valresultatmaktfordelning2014.html

Valmyndigheten (2016) *Val till kommunfullmäktige 2014*. Tillgänglig: www.val.se/val/val2014/slutresultat/K/rike/index.html

Van der Brug, W., Fennema, M., & Tillie, J. (2000) 'Anti-immigrant parties in Europe: Ideological or protest vote?' *European Journal of Political Research*, 37(1): 77-102.

Waal, J.v.d., Koster, W.d., & Achterberg, P. (2013) 'Ethnic Segregation and Radical Right-Wing Voting in Dutch Cities.' *Urban Affairs Review*, 49(5): 748-777.

Weibull, L., Holmberg, S., Ekengren Oscarsson, H., Martinsson, J., Markstedt, E. & Vernersdotter, F. (2016) *Super-Riks-SOM 1986-2014, v2016.1* Göteborgs Universitet: SOMinstitutet, www.som.gu.se.

Appendix 1: Rasideologiska aktiviteter per 100000 invånare

Kommun	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ale	3,7	3,7	7,3	3,6	18,0	3,6	3,5	27,7
Alingsås	5,4	45,3	26,7	10,5	13,0	59,6	2,6	5,1
Alvesta	0	0	5,3	47,6	89,3	57,1	148,7	10,2
Aneby	15,3	15,5	0	0	0	0	77,8	0
Arboga	233,1	112,8	0	22,6	15,0	7,4	80,7	7,2
Arjeplog	0	0	0	0	0	0	0	0
Arvidsjaur	0	0	0	0	0	46,4	0	0
Arvika	19,1	0	0	0	7,7	65,8	69,8	38,7
Askersund	8,8	8,8	0	0	9,1	45,1	0	17,9
Avesta	0	36,8	15,5	4,7	0	4,6	4,5	21,9
Bengtstors	10,1	0	0	62,0	41,7	20,9	0	20,8
Berg	0	0	0	0	0	0	42,5	0
Bjurholm	0	0	0	0	0	0	0	0
Bjuv	0	0	0	33,7	20,2	33,8	0	26,7
Boden	0	0	0	7,2	0	3,6	0	17,9
Bollebygd	0	0	0	23,9	35,3	11,7	0	15,0
Bollnäs	3,8	19,1	3,8	3,8	11,5	11,5	0	0
Borgholm	9,2	0	0	0	27,9	84,8	46,8	0
Borlänge	72,6	63,7	55,5	56,8	66,7	64,0	157,7	115,7
Borås	11,8	4,9	22,4	19,2	16,2	15,1	25,2	5,5
Botkyrka	6,2	2,5	8,6	1,2	4,6	13,7	34,9	7,8
Boxholm	0	0	0	0	0	0	0	0
Bromölla	0	0	8,1	89,0	98,0	40,5	72,6	95,9
Bräcke	0	0	0	0	0	0	0	15,5
Burlöv	6,2	12,1	0	0	0	5,8	0	5,7
Båstad	0	0	0	7,0	7,0	0	0	0
Dals-Ed	0	0	0	64,1	21,4	0	0	0
Danderyd	3,2	0	3,2	9,4	12,5	3,1	3,1	6,2
Degerfors	20,3	0	0	0	0	10,5	104,9	83,8
Dorotea	0	0	0	0	0	0	0	0
Eda	34,7	0	0	11,8	11,8	83,1	71,0	11,8
Ekerö	4,0	15,9	4,0	38,8	7,6	34,1	37,5	44,5
Eksjö	0	0	42,8	24,5	24,4	42,5	30,1	0
Emmaboda	96,5	43,4	108,4	99,6	89,0	156,2	499,5	638,1
Enköping	33,4	43,2	5,1	0	5,0	9,8	2,4	7,2
Eskilstuna	9,5	13,6	11,5	3,1	17,2	3,0	28,7	3,9
Eslöv	0	3,2	0	3,2	9,5	3,1	3,1	12,3
Essunga	0	17,9	0	18,2	18,2	36,4	0	0
Fagersta	244,6	65,3	0	15,9	7,9	23,3	0	7,5
Falkenberg	12,4	0	2,5	0	0	2,4	4,7	9,3
Falköping	0	3,2	0	0	6,3	6,3	0	0
Falun	1,8	30,5	7,2	3,6	10,6	17,6	35,2	5,3
Filipstad	46,8	65,9	37,6	28,5	19,0	18,9	66,0	216,5

Finspång	14,6	0	0	4,8	14,4	28,7	4,7	4,7
Flen	0	0	0	0	0	12,4	12,3	42,6
Forshaga	17,5	17,5	0	26,7	79,6	177,1	228,5	35,2
Färgelanda	14,8	0	134,5	75,7	274,9	153,4	15,4	0
Gagnef	0	0	0	19,9	10,0	29,9	99,8	9,9
Gislaved	3,4	10,3	13,7	17,3	10,4	7,0	10,4	13,7
Gnesta	0	0	9,7	9,7	0	9,6	0	9,4
Gnosjö	20,7	31,5	10,5	0	0	10,6	21,0	115,6
Gotland	21,1	85,6	55,9	3,5	10,5	35,0	21,0	3,5
Grums	64,9	164,1	339,1	343,8	201,4	369,7	167,4	55,9
Grästorp	0	51,2	341,5	105,7	70,9	35,5	0	0
Gullspång	0	18,7	0	0	0	0	0	0
Gällivare	0	5,4	10,8	10,9	0	0	5	0
Gävle	40,6	31,8	6,4	3,1	7,3	2,1	8,1	0
Göteborg	13,2	11,0	10,4	8,5	14,4	10,3	12,2	22,6
Götene	0	30,3	0	15	0	0	0	7,6
Habo	0	9,4	0	0	0	9,1	27,0	8,8
Hagfors	0	0	31,7	8,1	24,7	223,7	260,0	0
Hallsberg	26,2	0	0	19,7	13,1	59,0	13,1	12,9
Hallstahammar	179,8	132,2	72,7	78,8	19,5	0	44,9	0
Halmstad	0	0	2,2	0	0	1,1	17,8	2,1
Hammarö	6,8	0	114,6	133,8	112,9	72,7	111,4	13,0
Haninge	4,0	249,4	31,5	35,7	49,1	25,9	10,9	7,2
Haparanda	0	0	9,9	0	0	0	0	10,2
Heby	0	15,0	0	0	7,5	37,2	7,4	0
Hedemora	6,6	19,7	6,6	6,6	6,6	33,3	0	13,1
Helsingborg	4,7	20,3	3,9	19,9	22,7	24,8	11,8	8,0
Herrljunga	0	0	0	0	10,8	0	0	0
Hjo	0	0	0	0	0	0	0	0
Hofors	10,1	10,1	50,6	0	10,5	0	10,6	0
Huddinge	32,9	37,6	16,7	26,2	12,9	12,7	18,2	7,6
Hudiksvall	0	0	0	54,4	141,2	133,0	121,9	83,8
Hultsfred	178,0	194,9	65,0	7,4	0	22,0	101,9	0
Hylte	0	0	9,7	0	0	0	0	0
Håbo	20,8	5,1	5,1	0	5,0	0	39,9	9,9
Hällefors	0	0	0	0	14,3	128,9	28,8	0
Härjedalen	0	0	0	0	0	0	0	0
Härnösand	0	0	0	0	4,1	8,2	4,0	16,0
Härryda	3,0	2,9	0	20,1	28,4	137,1	90,9	8,2
Hässleholm	68,0	30,0	6,0	8,0	25,9	11,9	19,8	11,8
Höganäs	0	16,3	0	8,1	12,1	12,0	7,9	3,9
Högsby	0	0	0	34,7	0	52,5	34,6	6,7
Hörby	6,8	0	0	13,4	0	6,7	20,1	0
Höör	0	6,6	0	12,9	6,4	64,0	31,7	43,8
Jokkmokk	0	0	0	0	0	0	0	0
Järfälla	1,6	0	4,6	4,5	5,9	1,4	1,4	0

Jönköping	31,2	22,2	19,0	28,1	30,9	36,7	110,5	13,5
Kalix	0	5,9	0	0	0	0	0	6,2
Kalmar	34,0	49,7	56,1	12,7	36,1	84,5	37,1	10,7
Karlsborg	0	29,5	0	0	0	0	0	0
Karlshamn	0	3,2	3,2	6,4	0	41,6	3,2	75,4
Karlskoga	0	0	0	0	20,2	70,6	116,5	9,9
Karlskrona	12,7	3,2	0	0	1,6	29,7	32,6	4,6
Karlstad	40,5	18,9	30,7	64,8	70,2	150,4	70,2	24,7
Katrineholm	24,8	49,5	9,3	18,5	3,1	12,1	0	0
Kil	0	0	34,1	17,1	8,5	245,6	33,7	0
Kinna	40,5	0	0	10,2	0	0	10,2	0
Kiruna	13,0	0	0	0	8,7	4,3	8,6	4,3
Klippan	6,1	6,1	12,2	12,0	18,0	35,9	6,0	17,7
Knivsta	56,1	20,7	0	0	6,5	6,4	6,2	11,9
Kramfors	0	0	0	0	5,4	0	0	10,9
Kristianstad	26,9	8,9	55,8	51,3	36,0	30,9	50,1	43,6
Kristinehamn	271,3	66,8	70,9	16,9	4,2	41,8	41,5	16,5
Krokom	0	0	0	0	0	0	13,7	0
Kumla	5,0	0	0	9,8	9,6	52,6	19,0	9,5
Kungsbacka	4,1	2,7	0	1,3	2,6	15,5	7,7	7,6
Kungsör	97,9	12,3	0	0	12,5	0	12,1	0
Kungälv	34,8	12,3	4,9	4,8	2,4	2,4	2,4	11,7
Kävlinge	0	7,0	0	3,4	0	10,1	3,4	6,6
Köping	165,7	40,2	28,2	4,0	24,1	15,8	19,7	11,7
Laholm	0	0	4,3	0	0	0	0	0
Landskrona	2,4	2,4	7,3	2,4	16,4	25,5	2,3	34,1
Laxå	0	17,3	0	0	0	0	0	0
Lekeberg	0	0	0	0	0	0	0	26,7
Leksand	32,7	91,5	19,6	19,7	6,6	6,6	26,2	0
Lerum	0	2,6	0	0	0	12,7	2,5	0
Lessebo	37,1	36,7	0	0	12,5	12,4	0	0
Lidingö	0	0	11,5	2,3	11,3	13,3	28,6	43,2
Lidköping	2,6	23,7	2,6	7,9	18,3	23,4	2,6	7,7
Lilla Edet	39,0	39,1	62,6	0	47,7	7,8	0	68,3
Lindesberg	0	8,7	0	0	178,4	116,5	90,2	50,9
Linköping	42,3	19,4	8,3	19,7	10,1	3,3	9,9	3,3
Ljungby	3,6	0	0	0	18,2	139,3	14,5	28,9
Ljusdal	5,2	5,2	0	0	5,3	10,6	0	15,8
Ljusnarsberg	0	19,8	0	0	20,6	0	20,4	20,3
Lomma	0	9,5	0	0	0	0	4,4	189,7
Ludvika	23,5	70,2	46,8	50,8	31,2	42,8	92,2	0
Luleå	15,0	24,3	58,1	47,0	16,0	9,3	23,7	44,7
Lund	3,7	0,9	0	0	3,5	12,2	2,6	6,8
Lycksele	0	0	0	0	8,1	0	0	8,2
Lysekil	0	0	0	0	6,9	0	21,0	1,9
Malmö	6,3	4,4	0,7	2,3	1,6	13,1	6,6	0

Malung	9,6	0	0	0	9,8	0	0	64,3
Malå	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariestad	0	8,4	4,2	8,4	8,4	0	0	67,8
Mark	0	23,7	0	5,9	3,0	11,9	38,4	0
Markaryd	0	10,5	0	0	10,6	10,5	0	10,9
Mellerud	0	0	0	44,1	123,0	67,5	0	0
Mjölby	0	0	0	0	0	0	0	63,9
Mora	19,8	29,8	59,6	24,9	234,0	285,0	169,9	19,9
Motala	14,3	19,1	102,8	12,0	11,9	21,3	28,2	18,9
Mullsjö	0	28,5	0	0	0	14,2	14,1	0
Munkedal	0	0	9,8	0	49,1	19,6	0	0
Munkfors	0	0	0	81,0	54,9	27,4	82,1	0
Mölndal	8,4	5,0	9,9	6,5	4,9	1,6	12,7	0
Mönsterås	0	0	46,2	0	93,8	146,7	214,4	22,8
Mörbylånga	0	21,7	0	0	7,0	34,8	20,7	4,1
Nacka	3,5	0	0	4,4	2,2	1,1	1,0	0
Nora	0	0	0	0	0	0	0	94,8
Norberg	17,4	0	0	0	0	0	0	0
Nordanstig	0	0	0	0	0	0	0	0
Nordmaling	0	0	0	0	0	0	0	1,5
Norrköping	17,2	9,3	13,2	7,7	2,3	1,5	3,7	0
Norrtälje	82,8	7,2	1,8	1,8	1,8	1,8	3,5	5,1
Norsjö	0	0	0	0	0	0	0	95,8
Nybro	0	5,1	0	0	102,6	251,4	91,3	20,2
Nykvarn	11,1	0	10,8	32,2	95,3	105,0	356,6	186,4
Nyköping	94,2	41,0	41,0	71,3	66,9	15,1	1,9	10,9
Nynäshamn	3,9	38,8	3,9	7,6	11,3	7,5	11,1	0
Nässjö	0	3,4	6,8	3,4	13,6	20,3	13,4	38,0
Ockelbo	16,6	117,0	0	0	0	0	0	0
Olofström	0	0	0	0	0	7,8	0	0
Orsa	0	0	0	0	0	14,6	0	27,0
Orust	6,5	0	0	0	0	6,7	26,6	0
Osby	31,6	0	0	7,9	126,6	7,9	0	0
Oskarshamn	0	3,8	0	3,8	3,8	3,8	11,4	0
Ovanåker	0	0	0	0	0	0	8,7	0
Oxelösund	0	9,0	18,0	8,9	0	8,8	0	0
Pajala	0	0	0	0	0	0	0	0
Partille	17,8	17,5	0	0	2,8	5,5	2,7	0
Perstorp	0	0	0	14,0	14,1	0	0	13,9
Piteå	78,2	22,0	14,7	7,3	7,3	2,4	2,4	7,2
Ragunda	0	0	0	0	0	0	0	38,3
Robertsfors	0	0	0	0	0	0	0	0
Ronneby	28,1	59,8	0	0	14,4	25,1	17,7	0
Rättvik	27,6	101,9	9,3	36,8	46,3	37,2	37,2	9,3
Sala	60,8	32,6	4,7	0	0	4,6	31,9	54,8
Salem	39,5	13,1	13,1	12,7	6,3	31,2	18,6	0

Sandviken	29,8	13,5	0	0	0	0	0	4,5
Sigtuna	70,4	7,6	0	2,4	18,9	0	4,5	0
Simrishamn	0	0	10,3	88,8	105,3	58,0	74,1	10,5
Sjöbo	0	5,5	5,5	5,5	5,5	0	385,6	21,6
Skara	426,6	32,5	5,4	16,5	10,9	21,7	5,3	69,5
Skellefteå	37,6	47,4	30,7	21,0	8,4	9,7	16,7	13,9
Skinnskatteberg	43,3	21,9	0	0	0	0	0	22,4
Skurup	0	0	0	0	0	0	6,6	11,2
Skövde	0	15,7	0	1,9	19,2	35,9	7,5	0
Smedjebacken	18,6	46,5	9,3	9,4	56,3	9,4	0	18,5
Sollefteå	0	0	0	15,0	0	0	0	2,8
Sollentuna	11,3	4,7	6,3	7,6	4,5	0	7,2	0
Solna	7,7	22,4	3,0	18,6	9,8	8,2	8,1	6,6
Sorsele	0	0	0	0	0	0	0	32,2
Sotenäs	0	0	0	0	11,1	0	0	0
Staffanstorp	4,6	0	0	0	0	13,2	4,3	0
Stenungssund	8,5	0	0	0	8,0	20,1	11,9	0
Stockholm	17,9	10,9	13,1	18,3	23,0	17,4	26,2	0
Storfors	0	0	0	0	0	24,2	0	11,7
Storuman	0	0	0	0	0	0	0	0
Strängnäs	72,5	37,5	31,2	15,3	12,1	18,0	3,0	0
Strömstad	0	0	0	8,3	8,1	24,0	7,9	25,6
Strömsund	0	8,1	0	0	8,2	25,0	16,8	0
Sundbyberg	16,6	13,3	5,3	15,2	12,3	18,8	6,8	6,5
Sundsvall	7,4	9,4	0	11,4	32,1	68,1	117,1	34,8
Sunne	7,4	0	0	7,6	38,2	30,7	76,3	14,6
Surahammar	377,7	220,4	801,6	233,0	212,3	162,7	363,0	0
Svalöv	0	0	301,0	0	52,7	45,0	0	0
Svedala	0	0	0	0	0	5	0	38,1
Svenljunga	0	0	0	19,5	0	0	9,6	0
Säffle	101,4	32,0	38,5	123,4	58,8	45,8	123,9	36,3
Säter	18,3	9,2	27,5	9,2	9,2	36,8	248,0	0
Sävsjö	0	0	0	0	36,9	9,1	27,0	8,9
Söderhamn	69,3	151,4	73,8	31,6	39,6	106,1	94,3	23,3
Söderköping	107,5	49,9	21,4	14,2	7,1	7,0	7,0	62,2
Södertälje	29,5	4,7	5,9	25,1	23,5	24,2	21,7	0
Sölvesborg	0	5,9	5,9	17,9	53,5	47,6	23,6	29,1
Tanum	0	16,3	8,2	0	24,4	24,4	0	7,9
Tibro	0	18,8	0	0	46,8	9,3	0	0
Tidaholm	0	23,7	0	8,0	8,0	8,0	15,9	0
Tierp	89,3	39,9	54,9	109,6	143,9	168,8	84,0	11,1
Timrå	0	0	0	11,1	0	0	22,2	0
Tingsryd	0	16,2	0	0	0	8,2	8,2	6,5
Tjörn	0	0	0	0	13,4	0	0	0
Tomelilla	0	0	0	54,1	54,2	31,0	0	53,3
Torsby	0	0	24,0	24,4	16,4	33,3	16,7	27,0

Torsås	14,1	71,0	0	14,5	0	14,5	0	0
Tranemo	8,5	8,6	25,8	43,1	43,2	17,3	34,4	0
Tranås	11,1	0	0	0	0	0	76,0	0
Trelleborg	2,4	0	0	2,4	4,7	0	0	4,6
Trollhättan	58,7	67,4	43,7	30,6	52,0	51,3	28,1	26,3
Trosa	0	69,9	305,8	121,8	104,1	17,1	8,4	16,6
Tyresö	4,7	18,8	0	2,3	2,3	11,3	17,6	8,7
Täby	0	0	6,3	1,5	10,7	1,5	11,9	14,6
Töreboda	0	64,8	0	0	0	0	0	44,3
Uddevalla	9,8	13,6	1,9	5,8	9,5	11,3	35,5	0
Ulricehamn	0	0	0	4,3	8,7	21,5	12,9	29,0
Umeå	8,9	0,9	2,6	2,6	5,1	8,4	31,8	0
Upplands Väsby	15,7	12,9	7,8	2,5	4,9	0	74,1	7,0
Upplands-Bro	0	8,6	12,9	75,1	57,5	279,3	268,9	3,9
Uppsala	16,3	10,3	8,7	12,0	9,9	12,2	8,2	1,9
Uppvidinge	10,7	0	0	0	0	75,4	32,5	112,2
Vadstena	0	13,5	0	0	0	0	0	0
Vaggeryd	0	92,6	571,0	159,6	114,1	189,3	1149,7	0
Valdemarsvik	318,4	38,4	0	78,3	39,5	0	7,6	6,2
Vallentuna	6,9	0	10,2	6,5	6,4	0	91,4	0
Vansbro	0	3,4	14,5	0	0	0	3,1	12,8
Vara	6,3	12,7	0	6,4	19,3	12,8	14,9	0
Varberg	30,0	1,7	3,5	1,7	11,8	35,0	134,6	55,7
Vaxholm	0	0	9,1	0	9,0	0	0	8,8
Vellinge	9,1	3,0	0	0	0	5,9	0	11,2
Vetlanda	34,2	15,2	0	3,8	0	11,4	2,9	0
Vilhelmina	0	0	0	0	0	0	0	11,2
Vimmerby	19,3	32,2	12,9	90,9	6,5	13,1	146,0	0
Vindeln	0	0	0	0	0	0	0	0
Vingåker	0	0	0	0	0	0	0	0
Vårgårda	0	0	0	0	18,1	18,1	0	5,2
Vänersborg	8,1	8,1	35,3	73,0	56,8	56,2	243,5	0
Vännäs	23,9	23,9	0	0	0	0	0	177,6
Värmdö	24,1	5,3	2,6	5,1	2,5	0	69,6	0
Värnamo	100,5	131,3	109,9	124,5	93,9	126,7	185,0	29,9
Västervik	13,8	0	0	0	11,1	8,4	15,0	3,4
Västerås	72,0	33,1	54,4	15,9	36,3	19,7	189,3	0
Växjö	25,9	25,6	13,4	3,6	4,7	12,8	4,2	7,9
Ydre	0	0	0	0	0	0	0	48,3
Ystad	3,6	0	96,1	52,8	28,0	34,9	327,9	0
Åmål	8,0	0	0	98,2	196,5	253,5	156,4	746,0
Ånge	0	0	0	0	20,3	0	16,2	56,2
Åre	0	0	0	0	0	0	10,5	0
Årjäng	80,4	30,3	0	30,5	0	30,1	75,8	30,4
Åsele	0	0	0	0	0	0	0	52,7
Åstorp	0	34,1	20,5	20,3	6,8	87,1	0	0

Åtvidaberg	8,7	0	0	0	8,7	26,2	105,7	12,2
Älmhult	0	6,4	0	0	0	6,3	0	0
Älvdalen	13,7	27,4	0	0	28,0	14,1	0	0
Älvkarleby	22,1	22,1	0	0	121,4	32,9	0	0
Älvsbyn	0	0	0	24,2	0	12,2	14,2	0
Ängelholm	0	0	5,1	2,5	12,6	10,0	32,7	12,3
Öckerö	0	0	0	0	0	0	0	133,7
Ödeshög	0	18,8	0	0	0	0	2,5	0
Örebro	5,3	0,7	0,7	24,0	8,6	20,6	245,2	20,8
Örkelljunga	0	0	0	10,3	0	0	190,8	20,3
Örnsköldsvik	1,8	0	0	0	0	0	6,3	32,4
Östersund	0	1,7	0	0	1,7	5,0	143,8	39,3
Österåker	0	5,1	10,2	0	5,0	0	18,1	9,5
Östhammar	4,7	4,7	9,3	0	0	0	3,3	21,3
Östra Göinge	14,6	0	0	0	7,3	0	2,4	0
Överkalix	26,9	27,2	27,2	28,2	28,6	0	0	58,9
Övertorneå	0	0	20,3	41,6	0	0	0	0
Landet	21,0	16,1	15,7	15,6	19,1	24,2	29,4	20,9

Källa: Expo (2016)

Appendix 2

SD i kommunvalen 1988-98

	1988	1991	1994	1998
Botkyrka	5	37	73=0,44%	
Danderyd	0	4	11	
Ekerö	0	9	221=1,71%=1	=1,3%
Haninge	9	224=0,39%	240=0,64%	1241=3,4%=2
Huddinge	3	97=0,16%	258=0,57%	
Järfälla	5	49	147=0,39%	
Lidingö	2	27	69=0,16%	
Nacka	2	27	69=0,17%	
Norrtälje	6	34	19	
Nykvarn	-	-	-	
Nynäshamn	2	7	15=0,1%	
Salem	0	5	50=0,64%	
Sigtuna	1	11	50=0,25%	
Sollentuna	18	130	160=0,47%	
Solna	7	95=0,21%	67=0,19%	
Stockholm	98	1071	1697=0,37%	
Sundbyberg	2	69=0,22%	51=0,26%	
Södertälje	7	153=0,22%	188=0,38%	
Tyresö	1	24	57=0,26%	
Täby	4	49	35	
Upplands-Bro	0	8	20=0,16%	
Upplands-Väsby	2	42=0,15%	126=0,59%	
Vallentuna	3	13	17=0,12%	
Vaxholm	0	3	2	
Värmdö	2	5	16=0,1%	
Österåker	1	9	12	
Enköping	2	2	7	
Häbo	0	0	15=0,15%	=0,1%
Tierp	0	3	12	=1,4%
Uppsala	12	58	352=0,52%	=0,6%
Älvkarleby	0	1	0	
Östhammar	0	7	12	
Eskilstuna	3	25	193=0,35%	
Flen	0	1	3	
Gnesta	0	5	0	
Katrineholm	1	1	8	
Nyköping	4	29	10	
Oxelösund	3	8	5	
Strängnäs	0	2	25=0,14%	
Trosa	0	2	10=0,16%	
Vingåker	0	0	0	
Boxholm	0	0	0	
Finspång	0	1	9	
Kinda	1	0	1	
Linköping	11	13	74	
Mjölby	0	2	5	
Motala	0	1	16	
Norrköping	0	688=0,91%	486=0,62%	
Söderköping	0	12	2	
Vadstena	0	0	5	
Valdemarsvik	0	7	8	
Ydre	0	0	1	
Åtvidaberg	0	0	2	
Ödeshög	0	3	1	

Skurup	?	0	3
Staffanstorp	?	2	6
Svalöv	?	0	2
Svedala	?	0	12=0,1%
Tomelilla	?	0	5
Trelleborg	?	0	24=0,1%
Vellinge	?	2	3
Ystad	?	0	125=0,74%
Åstorp	?	0	3
Ängelholm	?	0	26=0,11%
Örkelljunga	?	0	1
Östra Göinge	?	2	3
Falkenberg	0	1	18
Halmstad	3	11	143=0,27%
Hylte	0	0	7
Kungsbacka	1	9	71=0,18%
Laholm	0	1	106=0,73%
Varberg	0	2	305=0,93%
Ale	7	5	29=0,2%
Alingsås	0	4	37=0,16%
Bengtstors	0	1	3
Bollebygd	0	0	2
Borås	1	4	44
Dals-Ed	0	111=3,3%=1	134=4,01%=2 =1
Essunga	0	1	2
Falköping	0	8	28=0,13%
Färgelanda	0	3	2
Grästorp	0	0	2
Gullspång	0	1	1
Göteborg	197	437=0,13%	1844=0,66%
Götene	0	1	5
Herrljunga	0	1	1
Hjo	0	0	3
Härryda	2	6	32=0,18%
Karlsborg	2	4	1
Kungälv	6	11	64=0,27%
Lerum	0	1	22=0,1%
Lidköping	1	7	19
Lilla Edet	0	1	106=1,32%
Lysekil	0	3	17=0,17%
Mariestad	2	31=0,16%	90=0,57%
Mark	0	9	9
Mellerud	0	2	3
Munkedal	0	1	4
Mölnådal	4	164=0,35%	451=1,31%
Orust	0	0	2
Partille	2	26	92=0,46%
Skara	2	1	3
Skövde	3	4	24
Sotenäs	0	0	1
Stenungsund	0	5	21=0,17%
Strömstad	0	0	27=0,41%
Svenljunga	0	2	1
Tanum	0	3	23=0,3%
Tibro	1	0	2
Tidaholm	0	2	2
Tjörn	0	1	30=0,33%
Tranemo	0	0	3
Trollhättan	0	10	709=2,12% =2
Töreboda	3	2	3

Aneby	0	0	4	
Eksjö	0	3	22=0,19%	
Gislaved	0	0	2	
Gnosjö	0	0	0	
Habo	0	3	3	
Jönköping	2	23	346=0,47%	
Mullsjö	0	1	1	
Nässjö	0	22	36=0,18%	
Sävsjö	0	0	4	
Tranås	0	1	7	
Vaggeryd	0	2	0	
Vetlanda	0	5	16	
Värnamo	1	6	6	
Alvesta	0	2	4	
Lessebo	0	3	24=0,41%	
Ljungby	0	1	6	
Markaryd	0	0	4	
Tingsryd	0	4	6	
Uppvidinge	0	2	1	
Växjö	1	134=0,22%	273=0,58%	
Älmhult	0	0	36=0,34%	
Borgholm	?	1	1	
Emmaboda	?	0	0	
Hultsfred	?	0	6	
Högsby	?	0	0	
Kalmar	?	58=0,13%	31=0,08%	
Mönsterås	?	0	1	
Mörbylånga	?	25=0,22%	25=0,28%	
Nybro	?	3	20=0,15%	
Oskarshamn	?	1	4	
Torsås	?	1	3	
Vimmerby	?	0	1	
Västervik	?	0	13	
Gotland	?	11	21	
Karlshamn	0	1	4	
Karlskrona	2	3	10	
Olofström	0	5	17=0,18%	
Ronneby	0	24	11	
Sölvesborg	0	1	5	=1
Bjuv	?	0	2	
Bromölla	?	1	8	
Burlöv	?	42=0,32%	3	
Båstad	?	0	7	
Eslöv	?	9	26=0,15%	
Helsingborg	?	2	18	
Hässleholm	?	1	160=0,51%	
Höganäs	?	0	4	
Hörby	?	3	15=0,2%	
Höör	?	201=2,5%=1	454=5,46%=2 =2	
Klippan	?	0	53=0,53%	
Kristianstad	?	4	7	
Kävlinge	?	0	3	
Landskrona	?	0	8	
Lomma	?	0	9	
Lund	?	9	89=0,14%	
Malmö	100	26	542=0,36%	
Osby	?	1	4	
Perstorp	?	0	5	
Simrishamn	?	0	13=0,1%	
Sjöbo	?	1	5	

Uddevalla	0	7	33=0,1%
Ulricehamn	2	4	3
Vara	1	1	74=0,7%
Vårgårda	58	59=0,96%	7
Vänersborg	0	2	51=0,21%
Åmål	0	0	2
Öckerö	0	4	30=0,33%
Arvika	1	2	2
Eda	0	3	1
Filipstad	0	3	4
Forshaga	0	2	7
Grums	0	0	5
Hagfors	0	0	1
Hammarö	0	1	2
Karlstad	2	22	41
Kil	0	0	17=0,22%
Kristinehamn	0	5	30=0,17%
Munkfors	0	0	4
Storfors	0	2	1
Sunne	0	0	1
Säffle	8	9	7
Torsby	0	1	3
Årjäng	0	0	1
Askersund	0	4	6
Degerfors	0	1	1
Hallsberg	0	12	9
Hällefors	0	5	0
Karlskoga	5	8	15
Kumla	3	12	13=0,12%
Laxå	0	3	2
Lekeberg	0	0	13=0,28%
Lindesberg	0	3	3
Ljusnarsberg	0	1	0
Nora	0	8	1
Örebro	9	522=0,69%	445=0,58%
Arboga	0	15=0,13%	6
Fagersta	0	2	7
Hallstahammar	1	1	6
Heby	0	2	6
Kungsör	0	0	0
Köping	0	1	6
Norberg	0	5	2
Sala	0	1	17=0,12%
Skinnskatteberg	0	0	0
Surahammar	0	0	1
Västerås	4	7	168=0,21%
Avesta	0	13=0,1%	17=0,1%
Borlänge	1	44=0,1%	172=0,56%
Falun	2	55=0,13%	86=0,25%
Gagnef	1	5	12=0,18%
Hedemora	0	62=0,4%	97=0,91%
Leksand	0	4	5
Ludvika	0	8	22=0,12%
Malung	0	1	7
Mora	0	1	17=0,13%
Orsa	0	0	3
Rättvik	0	2	3
Smedjebacken	0	18=0,17%	14=0,17%
Säter	0	104=1,42%	66=0,9%
Vansbro	0	1	6

Älvdalen	0	1	6
Bollnäs	?	2	47=0,26%
Gävle	?	5	189=0,32%
Hofors	?	0	10=0,13%
Hudiksvall	?	0	21
Ljusdal	?	1	0
Nordanstig	?	0	8
Ockelbo	?	0	2
Ovanåker	?	0	4
Sandviken	?	4	18
Söderhamn	?	1	12=0,12%
Härnösand	0	23	15
Kramfors	0	1	10
Sollefteå	0	3	12
Sundsvall	1	44=0,25%	377=0,6%
Timrå	1	7	111=0,9%
Ånge	0	0	18=0,22%
Örnsköldsvik	0	5	7
Berg	0	1	0
Bräcke	0	1	0
Härjedalen	1	0	1
Krokom	0	1	0
Ragunda	0	0	4
Strömsund	0	1	2
Åre	1	0	0
Östersund	32	4	6
Bjurholm	0	0	0
Dorotea	0	0	0
Lycksele	0	3	5
Malå	0	0	0
Nordmaling	0	0	0
Norsjö	0	6	3
Robertsfors	0	0	0
Skellefteå	0	2	62=0,12%
Sorsele	0	0	0
Storuman	0	0	0
Umeå	0	6	8
Vilhelmina	0	3	1
Vindeln	0	0	0
Vännäs	0	0	0
Åsele	0	0	0
Arjeplog	0	0	0
Arvidsjaur	0	1	0
Boden	0	0	2
Gällivare	0	5	5
Haparanda	0	6	0
Jokkmokk	0	0	0
Kalix	0	5	1
Kiruna	0	0	0
Luleå	1	1	9
Pajala	0	1	0
Piteå	0	0	1
Älvsbyn	0	0	0
Överkalix	0	0	0
Övertorneå	-	-	-

SD i landstingsvalen 1988-98

	1988	1991	1994	1998
Stockholm	117	1660	1405	
Uppsala	9	46	124	
Södermanland	11	39	94	
Östergötland	7	719	125	
Jönköping	2	47	80	
Kronoberg	1	34	39	
Kalmar	?	27	40	
Blekinge	2	17	28	
Malmöhus	?	?	207	
Kristianstad	?	?	59	do
Halland	4	11	83	
Göteborgs & Bohus län	22	156	123	
Älvsborg	4	54	111	do
Skaraborg	15	73	79	do
Värmland	11	34	84	
Örebro	18	190	66	
Västmanland	3	2	63	
Dalarna	2	335	109	
Gävleborg	?	11	97	
Västernorrland	?	75	30	
Jämtland	12	6	4	
Västerbotten	?	10	18	
Norrbottn	?	7	10	

981009

VAL 98

7038

0110 SVERIGEDEMOKRATERNA

03416 Hela riket

Mikael Jansson, Båtyxv 28 702 28 ÖREBRO, ingenjör, Örebro
Kenneth Sandberg, Fiskareg 2 244 31 KÄVLINGE, byrådirektör, Kävlinge
Jakob Eriksson, Kantorsg 12 754 24 UPPSALA, jur. stud., Uppsala
Anders Westergren, Pl 1692 Prästtorp 243 92 HÖÖR, skogsarbetare, Höör
Tomas Johansson, Bokbindarvägen 78 129 34 HÄGERSTEN, statstjänsteman, Stockholm
Eva Nyman, FOLKUNGAGATAN 2 B 753 36 UPPSALA, fil.kand., Uppsala
Torbjörn Kastell, Trollesundsv 151 124 57 BANDHAGEN, journalist, Ekerö
Arnold Boström, Svalvägen 1 141 72 HUDDINGE, civilekonom, Huddinge
Jimmy Windeskog, Rymdg 2C 784 53 BORLÄNGE, ungdomsledare, Borlänge
Joakim Larsson, SKOLVÄGEN 2 B 748 41 ÖRBYHUS, fil.kand., Tierp
Gun Kullberg, Järnbärarvägen 34 127 61 SKÄRHOLMEN, telefonist, Stockholm
Martin Karlsson, Sigtunag 12 214 29 MALMÖ, verkstadsarb., Malmö
Johan Rinderheim, Albatrossv 20 136 66 HANINGE, arkivarie, Haninge
Paul Svensson, Berghusag 44 271 53 YSTAD, målarmästare, Ystad
Per Emanuelsson, Box 123 423 21 TORSLANDA, mekaniker, Göteborg
Steve Larsson, Bryggumsg 21 A 461 42 TROLLHÄTTAN, lagerarb., Trollhättan
Thomas Söderberg, Värnamov 2 857 32 SUNDSVALL, verkstadsarb., Sundsvall
Martina Lundquist, Box 123 423 21 TORSLANDA, marknadsass., Göteborg
Jimmie Åkesson, S. Bryggerig 18 244 34 SÖLVESBORG, studerande, Sölvesborg
Michael Bergman, Tunhemsv 42 461 43 TROLLHÄTTAN, väktare, Trollhättan
Anders Steen, Olsängsv 3 136 48 HANINGE, snickare, Haninge
Tor Paulsson, Klarabergsv 20 136 66 HANINGE, civ.ing.stud., Haninge
Arne Andersson, Edsåker 4726 860 33 BERGEFORSSEN, transportarb., Timrå
Björn Söder, Magistratsv 55 226 44 LUND, studerande, Höör
Markus Koch, Kråkhult 3 668 92 ED, svetsare, Ed
Jan-Åke Isaksson, Kjellsåkra 15 270 22 KÖPINGEBRO, Ystad
Michael Andersson, Mårbackagatan 12 422 48 HISINGS BACKA, orderexp., Göteborg
Christian Andersson, Bergkullevägen 231 461 66 TROLLHÄTTAN, målare, Trollhättan
Örjan Melander, Diagnosvägen 7A 141 53 HUDDINGE, parkarb., Huddinge
Jens Leandersson, Dalhemsv 111 A 254 60 HELSINGBORG, studerande, Helsingborg
Roland Nilsson, Bogeg 67 621 42 VISBY, matros, Visby
Niklas Törner, Upplandsg 6 214 29 MALMÖ, studerande, Malmö
Magnus Edman, Skolstigen 2 C 733 35 SALA, trädgårdsarb., Sala
Artur Andersson, Berättelsegatan 21 422 42 HISINGS BACKA, pensionär, Göteborg
Mats Andersson, Källvindsgatan 19 602 40 NORRKÖPING, studerande, Norrköping
Mats Karlsson, DIMGATAN 25 754 31 UPPSALA, studerande, Uppsala

Invandringsfientliga och högerextrema partier i riksdagsvalen 1979-98

	1979	1982	1985	1988	1991	1994	1998
CD	2348	2726	776	750	132	332	377
EAP	157	134	387	104	70	102	?
FSP	43	60	87	124	772	148	?
NRP	18	116	470	446	163	79	?
OPP	84	367	177	190	54	31	?
SkP	2368	89	31	7113	46	2312	28
NP	3925						
HMP	6985						
SP		532					
NDP			180				
PEP			3	150	1990	50	?
MP				24	18	103	?
SjP				73	27635	8647	?
SvP				406	73	66	?
SD				1119	4877	13954	19624
SPI				432	2378	2094	52869
NyD					368281	68663	8297
NyF						4962	9171
EU-M						4142	
AP							175
DNP							25260
Summa	15928	4024	2111	10931	406489	105685	122666
exkl. NyD					38208	37022	114369
Procent	0,29%	0,07%	0,04%	0,2%	7,43%	1,9%	2,28%
exkl. NyD					0,7%	0,67%	2,13%

CD=Centrumdemokraterna
 EAP=Europeiska Arbetarpartiet
 FSP=Framstegspartiet
 NRP=Nordiska Rikspartiet
 OPP=Opinionspartiet
 SkP=Skånepartiet
 NP=Nya Partiet
 HMP=Hälsa- och Miljöpartiet
 SP=Samverkande partierna
 NDP=Nationaldemokratiska Partiet
 PEP=Pensionärspartiet
 MP=Medborgarpartiet
 SjP=Sjöbopartiet
 SvP=Sverigepartiet
 SD=Sverigedemokraterna
 SPI=Sveriges Pensionärers Intresseparti
 NyD=Ny Demokrati
 NyF=Ny Framtid
 EU-M=EU-Motståndarna
 AP=Allianspartiet
 DNP=Det Nya Partiet

SD i riksdagsvalen 1988-98

	1988	1991	1994	1998
Riks	1119=0,02%	4877=0,09%	13 954=0,25%	19 624=0,37%
Länsvis				
Stockholm	214=0,02%	966=0,1%	3215=0,31%	4490=0,43%
Uppsala	42=0,03%	86=0,05%	379=0,21%	898=0,52%
Södermanland	41=0,03%	141=0,09%	388=0,24%	383=0,25%
Östergötland	38=0,01%	438=0,17%	512=0,19%	572=0,22%
Jönköping	12	100=0,05%	385=0,19%	426=0,21%
Kronoberg	9	83=0,07%	278=0,24%	190=0,17%
Kalmar	?	126=0,08%	202=0,13%	163=0,11%
Gotland	?	16=0,04%	71=0,19%	122=0,35%
Blekinge	4	154=0,16%	140=0,14%	293=0,3%
Malmöhus	?	1155=?	2089=0,41%	7238=1,01%
Kristianstad	?	10	411=0,22%	do
Halland	8	36=0,02%	510=0,3%	556=0,33%
Göteborgs & Bohus län	15	397=0,1%	1852=0,39%	3875=0,43%
Älvsborg	38=0,01%	120=0,04%	647=0,23%	do
Skaraborg	55=0,03%	120=0,07%	338=0,19%	do
Värmland	18	68=0,04%	187=0,1%	371=0,21%
Örebro	55=0,03%	317=0,18%	511=0,29%	736=0,43%
Västmanland	0	84=0,05%	265=0,16%	403=0,26%
Dalarna	?	290=0,16%	611=0,33%	596=0,34%
Gävleborg	?	41=0,02%	318=0,17%	364=0,21%
Västernorrland	14	95=0,05%	427=0,25%	277=0,17%
Jämtland	18	16	46=0,05%	54=0,07%
Västerbotten	3	2	90=0,05%	143=0,09%
Norrbotten	3	16	79=0,05%	110=0,07%